

OTSUSED

KOMISJONI OTSUS (EL) 2018/261,

22. jaanuar 2014,

abimeetmete SA.32014 (2011/C), SA.32015 (2011/C), SA.32016 (2011/C) kohta, mida Sardiinia maakond rakendas äriühingu Saremar kasuks

(teatavaks tehtud numbri C(2013) 9101 all)

(Ainult itaaliakeelne tekst on autentne)

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 108 lõike 2 esimest lõiku,

võttes arvesse Euroopa Majanduspiirkonna lepingut, eriti selle artikli 62 lõike 1 punkti a,

olles kutsunud huvitatud isikuid üles esitama märkusi vastavalt eespool osutatud sätetele ⁽¹⁾ ja võttes nende märkusi arvesse

ning arvestades järgmist:

1. MENETLUS

- (1) 5. oktoobril 2011 vastu võetud otsusega C(2011)6961 (lõplik) algatas komisjon ametliku uurimismenetluse ⁽²⁾ mitme meetme suhtes, mille Itaalia oli võtnud endise Tirrenia kontserni ⁽³⁾ äriühingute kasuks (edaspidi „2011. aasta otsus“). 2011. aasta otsus avaldati *Euroopa Liidu Teatajas*. Komisjon kutsus huvitatud isikuid üles esitama märkusi 2011. aasta otsuses käsitletud meetmete kohta.
- (2) Itaalia esitas oma tähelepanekud 2011. aasta otsuse kohta 15. novembril 2011. Komisjon sai märkusi huvitatud isikutelt. Ta edastas need Itaaliale, andes riigile võimaluse märkustele vastata. Itaalia esitas oma tähelepanekud huvitatud isikute märkuste kohta 24. aprilli ja 4. mai 2012. aasta kirjadega.
- (3) 4. oktoobril 2011, 19. oktoobril 2011, 2. detsembril 2011, 27. jaanuaril 2012, 17. veebruaril 2012 ja 28. veebruaril 2012 laekusid komisjonile uued kaebused väidetava abi kohta endise Tirrenia kontserni äriühingutele ja/või nende omandajatele. Mõnes kaebuses väideti, et Sardiinia autonoomne maakond (edaspidi „Sardiinia maakond“) on andnud äriühingule Sardegna Regionale Marittima (edaspidi „Saremar“) uut abi.
- (4) 17. novembril 2012 laiendas komisjon uurimismenetlust muu hulgas seoses teatavate abimeetmetega, mida Sardiinia maakond oli Saremarile võimaldanud. Oma 19. detsembri 2012. aasta otsusega C(2012)9452 (final) võttis komisjon vastu otsuse muudatuse, millega laiendati uurimismenetlust (edaspidi „2012. aasta otsus“) ⁽⁴⁾. 2012. aasta otsus avaldati *Euroopa Liidu Teatajas*. Komisjon kutsus huvitatud isikuid üles esitama märkusi uuritavate meetmete kohta.
- (5) Sardiinia maakonna märkused Saremar'i puudutavate meetmete kohta saadi 13. detsembril 2012 ja 26. veebruaril 2013.

⁽¹⁾ ELT C 28, 1.2.2012, lk 18 ja ELT C 84, 22.3.2013, lk 58.

⁽²⁾ ELT C 28, 1.2.2012, lk 18.

⁽³⁾ Alates 2004. aastast kuulusid endisesse Tirrenia kontserni äriühingud Tirrenia di Navigazione S.p.A, Saremar – Sardegna Regionale Marittima S.p.A., Toremar – Toscana Regionale Marittima S.p.A., Siremar – Sicilia Regionale Marittima S.p.A. ja Caremar – Campania Regionale Marittima S.p.A.

⁽⁴⁾ ELT C 84, 22.3.2013, lk 58.

- (6) Konkreetset nende meetmete puhul sai komisjon märkusi abisaajalt ja tema konkurentidelt. Ta edastas need Itaaliale, andes riigile võimaluse märkustele vastata. Huvitatud isikute tähelepanekute kohta seoses selle otsusega reguleeritavate meetmetega Itaalia märkusi ei esitanud.
- (7) Oma 14. mai 2013. aasta kirjaga palus Sardiinia maakond eraldada 2011. ja 2012. aasta otsusega algatatud ametlikust uurimismenetlusest Saremari käsitlevad meetmed ning seada need esikohale, eelkõige pidades silmas äriühingu peatset erastamist.
- (8) Kõnealuseid meetmeid on arutatud mitmel komisjoni ja Sardiinia maakonna esindajate ning Saremari vahelisel kohtumisel 24. aprillil 2012, 2. mail 2013, 10. juulil 2013 ja 10. oktoobril 2013, samuti komisjoni ja kaebuse esitajate vahel 27. juulil 2012, 20. novembril 2012 ja 8. augustil 2013.
- (9) 6. augusti 2013. aasta kirjaga küsis komisjon Itaalialt uuritavate meetmete kohta lisateavet. Itaalia vastas nõudmisele 26. septembril 2013 ja 25. oktoobril 2013.
- (10) Sardiinia maakonnalt ja Saremarilt sai komisjon täiendavat teavet 3. septembril 2013, 24. oktoobril 2013, 13. novembril 2013 ja 21. novembril 2013.
- (11) Käesolevas otsuses käsitletakse Sardiinia maakonna taotlust vaadelda Saremariga seotud meetmeid eelisjärjekorras.

2. 2011. JA 2012. AASTA OTSUSE TULEMUSENA UURITAVAD MEETMED

- (12) 2011. ja 2012. aasta otsusega algatatud ametlik uurimismenetlus hõlmab järgmisi meetmeid:
 - a) üldist majandushuvi pakkuvate teenuste osutamise eest algsete lepingute pikendamise raames makstud hüvitis;
 - b) endise kontserni Tirrenia äriühingute erastamine, sealhulgas Siremari ostjale CdI-le antud edasigarantii ning ostuhinna maksmise edasilükkamine Tirrenia di Navigazione ostja CINI jaoks;
 - c) sildumise eesõigus;
 - d) meetmed, mis olid sätestatud 1. oktoobri 2010. aasta seaduses nr 163, millega muudeti 5. augusti 2010. aasta dekreetseadust nr 125;
 - e) lisameetmed, mis Sardiinia maakond võttis Saremari suhtes (Sardiinia ja Itaalia mandriosa vahelise kahe mereliini teenindamise hüvitamine 2011/2012, projekt Bonus „Sardo Vacanza“, kolme miljoni euro suurune laen ja kinnituskirjad ning rekapitalizeerimine);
 - f) päästmisabi väärkasutamine;
 - g) tulevaste lepingute/avaliku teenindamise lepingute alusel üldist majandushuvi pakkuvate teenuste osutamise hüvitamine.
- (13) Käesolev otsus käsitleb vaid teatavaid Sardiinia maakonna poolt Saremari kasuks võetud meetmeid, mida kirjeldatakse allpool. Projekti Bonus „Sardo–Vacanza“ hinnatakse eraldi.

2.1. ABISAAJA

- (14) Alguses kuulus Tirrenia kontserni kuus äriühingut, täpsemalt Tirrenia di Navigazione (edaspidi „Tirrenia“), Adriatica, Caremar, Saremar, Siremar ja Toremar. Äriühingud osutasid riigiga 1991. aastal sõlmitud ja kuni 2008. aasta lõpuni kehtinud eraldi avaliku teenindamise lepingute (edaspidi „algused lepingud“) alusel meretransporditeenuseid. Aktsiaseltsile Fintecna – Finanziaria per i Settori Industriale e dei Servizi S.p.A. (edaspidi „Fintecna“) ⁽²⁾ kuulus 100 % Tirrenia aktsiakapitalist, kellele omakorda kuulusid maakondlikud äriühingud Adriatica, Caremar, Saremar, Siremar ja Toremar.

⁽²⁾ Fintecna kuulub täielikult Itaalia majandus- ja rahandusministeeriumile ning on spetsialiseerunud kapitaliosaluse ja erastamisprotsessi haldamisele, samuti tööstuslikes, rahalistes või organisatsioonilistes raskustes äriühingute ratsionaliseerimis- ja ümberkorraldamisprojektidele.

- (15) 2004. aastal ühines Tirrenia Adriaticaga. 2004. aasta seisuga kuulusid Tirrenia kontserni Tirrenia, Caremar, Saremar, Siremar ja Toremar ⁽⁶⁾.
- (16) Dekreetseaduse nr 135/2009 artikliga 19b, mida muudeti dekreetseadusega nr 166/2009 (edaspidi „2009. aasta seadus“), sätestati muu hulgas, et maakondlikud äriühingud Caremar, Saremar ja Toremar antakse seoses erastamisega üle Campania, Sardiinia ja Toscana maakonnale. Samuti sätestati sellega uute lepingute sõlmimine Itaalia riigi ning Tirrenia ja Siremari vahel 31. detsembriks 2009. Samamoodi kinnitatakse maakondlike teenuste osutamist *uutes avaliku teenindamise lepingutes*, mis sõlmitakse Saremari, Toremari ja Caremari ning asjaomaste maakondade vahel vastavalt 31. detsembriks 2009 ja 28. veebruariks 2010. Uued lepingud/avaliku teenindamise lepingud jõustuvad endise Tirrenia kontserni äriühingute erastamisel ⁽⁷⁾.
- (17) Seega loovutati Saremar 2009. aasta seaduse tulemusena Sardiinia maakonnale. Äriühing on traditsiooniliselt teenindanud vaid kohalikke kabotaažühendusi Sardiinia ning Sardiiniast kirdesse ja edelasse jäävate saarte vahel, samuti riigiga sõlmitud alge lepingu alusel rahvusvahelist ühendust Korsikaga. Saremar ei ole osutanud subsideerimata teenuseid.
- (18) 26. juuli 2013. aasta maakonnaseadusega nr 18 lükati Saremari erastamise pakkumiskutse avaldamine edasi 31. detsembrile 2013. Otsusega ei mõjutata komisjoni seisukohta teiste Saremari kasuks võetud meetmete suhtes ega äriühingu erastamise käigus tõstatunud mis tahes võimalikes riigiabi küsimustes. Kõiki ülejäänud, 2011. ja 2012. aasta otsuses käsitletud meetmeid, sealhulgas projekti Bonus „Sardo–Vacanza“, uuritakse nüüd juhtumite SA.32014, SA.32015 ja SA.32016 raames ning seetõttu neid käesolevas otsuses ei käsitleta.

2.2. KÄESOLEVAS OTSUSES KÄSITLETUD MEETMETE ÜKSIKASJALIK KIRJELDUS

- (19) Sardiinia maakond võttis 2011. ja 2012. aastal turismi ja regionaalarengu edendamiseks ja territoriaalse järjepidevuse tagamiseks mitmeid meetmeid. Sardiinia maakonna sõnul olid need algatused põhjendatud eelkõige kahe märkimisväärse arenguga, mis leidsid aset saartele suunatud veeteenuste turul 2011. aastal.
- (20) Esiteks: ehkki emaettevõtjat Tirrenia taheti müüa juba 2010. aastal, omandas Compagnia Italiana di Navigazione (CIN) äriühingu ja allkirjastas uue lepingu alles juulis 2012. Oletatavasti oli kuni uue lepingu allkirjastamise kuupäevani ebaselge, kas meretransporditeenuseid Sardiinia ja Itaalia mandriosa vahel subsideeritakse ja kas uue lepingu alusel Tirrenia ostjaga vähendatakse avalike teenuste ulatust.
- (21) Teiseks uuris Itaalia konkurentsiamet Sardiinia ja mandriosa vahelisi liine teenindavaid eraettevõtjaid seoses Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 101 võimaliku rikkumisega, sest hinnad teatavatel Sardiinia ja mandri vahelistel liinidel olid märgatavalt tõusnud. Itaalia konkurentsiamet lõpetas menetluse 11. juunil 2013 ⁽⁸⁾. (Reisijate)veeteenuste hindade tõstmine 2011. aasta suvel loeti poolte kooskõlastatud tegevuseks, mis rikub Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklit 101. Konkurentsiameti sõnul toimus rikkumine vähemalt vahemikus septembrist 2010 kuni septembri lõpuni 2011.
- (22) Mõne meetme asjus, mis Sardiinia maakond selles kontekstis võttis, on komisjon algatanud oma 2012. aasta otsusega ametliku uurimismenetluse. Allpool annab komisjon uurimise all olevatest meetmetest põhjaliku ülevaate.

⁽⁶⁾ 2009. aasta seaduse tulemusena eraldati Ponziane saartega ühenduse pidamist korraldav äriüksus Caremarist ja anti üle Lazio maakonnale.

⁽⁷⁾ 2009. aasta seaduse artikli 19b lõige 10.

⁽⁸⁾ Kohtuasi I743: praamihinnad Sardiiniasse/Sardiiniast; Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 101 väidetav erakonkurentide poolne rikkumine (Onorato Participazioni S.r.l., Moby S.p.a., Marinvest S.r.l., Investitori Associati SGR S.p.a., Grandi Navi Veloci S.p.a., SNAV S.p.a., Lotta Maritime S.A., Forship S.p.a., Clessidra SGR S.p.a. ja L19 S.p.a.) teatavatel Sardiinia ja mandri vahelistel liinidel.

2.2.1. HÜVITIS SARDIINIA JA ITAALIA MANDRIOSVAHETISE KAHE LIINI TEENINDAMISE EEST

2.2.1.1. Õigusraamistik

- (23) Sardiinia maakonna arvates võib seda, et Saremar teenindas 2011. ja 2012. aastal kaht Sardiinia ja Itaalia mandriosva vahelist liini – täpsemalt Olbia (Golfo Aranci) – Civitavecchia ja Vado Ligure – Porto Torres –, lugeda üldist majandushuvi pakkuvaks teenuseks, mis usaldati ettevõtjale seaduslikult mitme maakondliku otsuse alusel („ülesande andmise aktid“), mis on täpsemalt esitatud allpool.

26. aprill 2011. aasta maakondlik otsus 20/57

- (24) Sardiinia maakonna väitel tõstsid Sardiiniasse suunduvaid ja Sardiiniast väljuvaid ühendusi teenindavad eraettevõtjad 2011. aasta kevadel põhjendamatult hindu. 26. aprilli 2011. aasta maakondlikus otsuses 20/57 (edaspidi „otsus 20/57“) tuletati meelde, et alates 1. märtsist 2011 olid nendel liinidel tegutsevate ettevõtjatega käimas tehnilised läbirääkimised „tariifide stabiliseerimiseks vastuvõetaval tasemel“ lühikeses, keskmises ja pikas perspektiivis. Sardiinia maakonna sõnul ei soovinud aga eraettevõtjad toetada Sardiinia maakonna üleskutset „teha ühiseid jõupingutusi turistide arvu suurendamiseks“ madalamate tariifide kohaldamisega nendel liinidel.
- (25) Võttes arvesse turistide nõudluse märkimisväärset vähenemist ja mandriga taskukohast ühendust vajava tootmissektori muret, seisis Sardiinia maakond silmitsi vajadusega võtta „kiiresti meetmeid, et tagada eraettevõtjate kohaldatud tariifidele konkurentsivõimeline alternatiiv“. Ta otsustas, et Saremar peab alustama „peamistel turismi- ja kommertsliinidel“ Sardiiniasse suunduvate ja Sardiiniast väljuvate saare- ja mandri ühenduste ning rahvusvaheliste ühenduste teenindamist „turutingimustel“. Majandusliku tasakaalu tagamiseks oli plaanis pidada eraldi raamatupidamisarvestust, viies selle abil nõudluse transporditeenuse järele vastavusse tegevuse majandusliku elujõulisusega.
- (26) Saremar tahtis eelkõige kontrollida võimalust alustada vahemikus 15. juunist 2011 kuni 15. septembrini 2011 vähemalt kahe järgmise liini teenindamist (segateenused):
- a) Kirde-Sardiinia (Olbia või Golfo Aranci) – Kesk- ja Lõuna-Itaalia (Civitavecchia või Napoli) ja vastassuunas;
 - b) Kirde-Sardiinia (Olbia või Golfo Aranci) – Kesk- ja Põhja-Itaalia (La Spezia, Carrara või Livorno) ja vastassuunas;
 - c) Loode-Sardiinia (Porto Torres) – Põhja-Itaalia (Genova või Savona) ja vastassuunas.
- (27) Saremar võis vabalt suurendada ka rahvusvaheliste liinide arvu.

19. mai 2011. aasta maakondlik otsus 25/69

- (28) 19. mai 2011. aasta maakondliku otsusega 25/69 („otsus 25/69“) kiideti heaks tariif, mida Saremar kohaldas reisijate- ja kaubaveoteenuste suhtes Golfo Aranci – Civitavecchia liinil vahemikus 15. juunist 2011 kuni 15. septembrini 2011. Väidetavalt loeti kõnealust liini „ühiks kõige nõutumaks liiniks“.
- (29) Ettevõtja võis tariife muuta kulude tasateenimiseks ja klientide suurima rahulolu tagamiseks. Kõikidest sellistest muudatustest tuli Sardiinia maakonnale ette teatada. Tippahooajal ja madalahooajal kohaldati erinevaid tariife. Tariife kohaldati kohalikule elanikkonnale ja mitteresidentidele ühtmoodi.

1. juuni 2011. aasta maakondlik otsus 27/4

- (30) 1. juuni 2011. aasta maakondliku otsusega 27/4 („otsus 27/4“) kiideti heaks tariif, mida Saremar kohaldas reisijate- ja kaubaveoteenuste suhtes Vado Ligure – Porto Torrese liinil vahemikus 22. juunist 2011 kuni 15. septembrini 2011.
- (31) Veelgi enam, Sardiinia elanikele nähti ette 15 % soodustus. Saremar võis tariife muuta kulude tasateenimiseks ja klientide suurima rahulolu tagamiseks.

1. septembri 2011. aasta maakondlik otsus 36/6

- (32) 1. septembri 2011. aasta otsuses 36/6 („otsus 36/6“) tuletati meelde, et saarelt mandrile suunduvatel liinidel teostatavate vedude hindu tõsteti endise emaaettevõtja Tirrenia müümise järel (vt põhjendus 75).

- (33) Selles mõttes toetas Sardiinia maakond müügimenetluse tühistamist ja Tirrenia müügi eraldamist riigihankemenetlusest uue lepingu sõlmimiseks ning seega *de facto* monopoli vältimist Sardiiniasse suunduva ja sealt väljuva merekabotaažiga seoses. Võeti meetmeid avaliku pakkumismenetluse alustamiseks, et täita avaliku teenindamise kohustused ning valida nii reisijate kui ka kaubavedudega seoses liinide ja sadamate arvu, vedude sageduse, kiiruse, teenuse ja tariifide kvaliteedi seisukohast parim pakkumine.
- (34) Kui Saremar oleks katkestanud mandrile suunduvate liinide teenindamise, oleks varasem monopoolne olukord igal juhul taastunud. Pikemas perspektiivis pidi maakonna tasandil olema põhieesmärk tagada kabotaažiturul tõhusa konkurentsi püsimine. See kavatseti saavutada avaliku teenindamise kohustuste kehtestamisega ettevõtjatele, kes pakuvad saare seisukohast strateegilisteks peetavatel liinidel teenust parimatel tingimustel.
- (35) Otsuses 36/6 sätestatakse, et Saremar peab tegevuse elujõulisust äriplaani alusel katseliselt kontrollima ajavahemikul 30. septembrist 2011 kuni 30. septembrini 2012 vähemalt ühel järgmistest segaliinidest: Olbia–Livorno, Porto Torres – Livorno või Cagliari–Piombino.
- (36) Samamoodi jätkaks Saremar Golfo Aranci (või Olbia) – Civitavecchia ja Porto Torrese – Vado Ligure (või Genova) liinide teenindamist 15. maist kuni 15. septembrini 2012. Liinide teenindamiseks kasutatakse kaht äsjaliisitud ristluspraami.
- (37) Samuti sätestati otsuses 36/6 Saremari rekapitalizeerimine summas, mis võrdub tema nõudega Tirrenia vastu pankrotivara haldamiseks (vt põhjendus 89 jj).

1. detsembri 2011. aasta maakondlik otsus 48/65

- (38) Tegutsedes kooskõlas otsusega 36/6, uurisid Sardiinia maakond ja Saremar kas Olbia–Livorno, Porto Torrese – Livorno või Cagliari–Piombino segaliinide teenindamise elujõulisust ajavahemikul 30. septembrist 2011 kuni 30. septembrini 2012. Eelkõige hinnati praegust ja eeldatavat nõudlust segateenuste järele, tariife, prognoositavaid kulusid ja tulusid ning alternatiivsete teenuste kasumlikkust. Analüüs näitas järgmist:
- a) suur majandusliku tasakaalustamatuse oht, nõudluse kõikumine ja omavahel asendatavate teenuste konkurentsipurve Cagliari–Piombino ja Porto Torrese – Livorno liinil;
- b) hoolimata tõenäolisest konkurentsipurvest hindadele on majandusliku tasakaalu saavutamine Olbia–Livorno liinil siiski võimalik;
- c) Olbia–Civitavecchia liinil on võimalik saavutada majanduslik tasakaal.
- (39) Otsuses 36/6 märgitakse, et „kohustus säilitada kokkusbimatu riigiabi andmise vältimiseks majanduslik tasakaal ei võimalda avada lähitulevikus teisi liine“. Peeti vajalikuks teenindada liine, millel on lühiajalises perspektiivis head väljavaated, ja avada tipphooja liinid, mis andsid juba katseajal positiivseid tulemusi.
- (40) Seega tehti Saremarile ülesandeks avada viivitamata Olbia–Civitavecchia segaliin. Liini teenindatakse iga päev 2011. aastal Saremari valduses olnud praamide abil. Tariifid, mida Saremar kohaldas 2011. aasta madalhooajal, kinnitati tavatariifiks, mida Saremaril oli õigus muuta vastavalt nõudlusele ja majandusliku tasakaalu tagamiseks.
- (41) Võimsuse tõstmiseks Olbia–Civitavecchia ja Porto Torrese – Vado Ligure (või Genova) liinil maist septembrini 2012 liisitakse vähemalt kolm suure võimsusega lõbusõidupraami.
- (42) Et ettevõttel oleks võimalik saavutada kaht eesmärki, milleks on tegevuse majanduslik tasakaal ja klientide kõrgeim rahulolu, määratleb Saremar tavatariifi kõikidel liinidel hooajast olenemata.

20. märtsi 2012. aasta maakondlik otsus 12/28

- (43) 20. märtsi 2012. aasta maakondliku otsusega 12/28 („otsus 12/28“) võtab Sardiinia maakond teadmiseks Saremari 2012. aasta suveks liinil Olbia–Civitavecchia kavandatava tariifi, mis põhineb äriühingu tehtud turu-uuringul.

- (44) Madalhooajal, nädalavahetustel ja tippahooajal kohaldataks erinevat tariifi. Tippahooajal (augustis) kohaldatava tariifi puhul pakkus Saremar välja kolm alternatiivi: täpsemalt säilitada 2011. aasta hooaja tariifi tase, tõsta tariifi posto *letto* 5 või 10 euro võrra.
- (45) Otsus 12/28 võimaldab Saremaril võtta kavandatud tariifide seast kasutusele selle, mis tasakaalustab kõige paremini üldsuse huvidega seotud eesmäärke vajadusega tagada tegevuse majanduslik ja finantstasakaal.

22. mai 2012. aasta maakondlik otsus 22/14

- (46) 22. mai 2012. aasta maakondliku otsusega 22/14 („otsus 22/14“) võtab Sardiinia maakond teadmiseks Saremar 2012. aasta suvehooajaks (1. juunist 2012 kuni 15. septembrini 2012) liinil Porto Torres – Vado Ligure kavandatava tariifi, mis põhineb äriühingu tehtud turu-uuringul.
- (47) Äriühing soovitas kohaldada madalhooajal (1.–14. juunini ja 3.–15. septembrini), hooaja keskpaigas (15. juunist kuni 13. juulini) ja tippahooajal (14. juulist kuni 2. septembrini) erinevaid tariife. Sardiinia elanikele pakutaks 15 % soodustust.
- (48) Otsusega aga ei määratleta täpseid tariife, mida Saremar võib liinil kohaldada. Äriühingule anti korraldus jälgida pidevalt turu arengut ja kohandada tariife nii, et tasakaalustada üldsuse huviga seotud eesmäärke parimal moel nõudega taotleda tegevuse majanduslikku ja finantstasakaalu. Lisaks sellele võttis Sardiinia maakond teadmiseks Coraggio praami liisimise, mida kavatseti liinil kasutada 1. juunist kuni 15. septembrini 2012.

7. augusti 2012. aasta maakonnaseadus nr 15

- (49) 7. augusti 2012. aasta maakonnaseaduses nr 15 (edaspidi „maakonnaseadus“) sätestatakse muu hulgas kõikide Saremar erastamise pakkumiskutsete viivitamatu avaldamine (60 päeva jooksul maakonnaseaduse jõustumise kuupäevast arvates).
- (50) Samuti sätestatakse maakonnaseaduses, et Sardiinia maakond katab võimaliku puudujäägi, mis tekib saart mandriga ühendavate liinide teenindamisel, mida teostab Saremar. Selleks nähti ette kümne miljoni euro suurune toetus.

2.2.1.2. Kestus

- (51) Saremarile tehti ülesandeks teenindada Sardiiniat ja Itaalia mandriosa ühendavat kaht laevaliini allpool tabelis näidatud õigusaktide alusel.

Tabel 1

Maakondlikud otsused, millega Saremarile tehti ülesandeks teenindada kaht liini

	Golfo Aranci (Olbia) – Civitavecchia	Vado Ligure – Porto Torres
2011. aasta suvehooaeg	19. mai 2011. aasta maakondlik otsus 25/69 (15. juuni – 15. september 2011)	1. juuni 2011. aasta maakondlik otsus 27/4 (22. juuni – 15. september 2011)
2012. aasta talvehooaeg	1. detsembri 2011. aasta maakondlik otsus 48/65 (liini viivitamatu avamine)	Ei teenindata
2012. aasta suvehooaeg	1. septembri 2011. aasta maakondlik otsus 36/6 (15. mai – 15. september 2012)	1. septembri 2011. aasta maakondlik otsus 36/6 (15. mai – 15. september 2012)

- (52) Kuid esialgu kinnitatud tegevuskava ei ole täielikult järgitud.
- (53) Eelkõige teenindas Saremar 2011. aastal iga päev Civitavecchia–Olbia (Golfo Aranci) liini 15. juunist kuni 15. septembrini. Samal ajal teenindasid liini ka Moby, Tirrenia, Grandi Navi Veloci (GNV) ja Forship (Sardinia Ferries).

- (54) 2012. aastal teenindas Saremar liini 16. jaanuarist kuni 15. septembrini. Suveperioodil teenindas Saremar liini iga päev 1. juunist 2012 kuni 15. septembrini 2012 (mitte alates 15. maist 2012, nagu oli sätestatud otsuses 36/6). Suveperioodil tegutsesid liinil Moby ja CIN/Tirrenia. Talveperioodil (16. jaanuarist 2012 kuni 30. maini 2012) teenindas Saremar liini kuus päeva nädalas⁽⁹⁾. Tirrenia teenindas samuti liini, mille kohta kehtis algse lepingu kohaselt avaliku teenindamise kohustus. Talvehooajal liinil eraettevõtjaid ei tegutsenud.
- (55) Saremar teenindas Vado Ligure – Porto Torrese liini neli päeva nädalas⁽¹⁰⁾ 22. juunist 2011 kuni 15. septembrini 2011 ja 1. juunist 2012 (mitte 15. maist 2012, nagu sätestatud otsuses 36/6) kuni 15. septembrini 2012. 2011. aastal tegutsesid liinil Moby, Tirrenia ja GNV. 2012. aastal tegutsesid liinil Moby, CIN/Tirrenia ja GNV.
- (56) Mõlema liini teenindamine lõpetati 15. septembril 2012.

2.2.1.3. Avaliku teenindamise kohustus

- (57) Sardiinia maakonna väitel on avaliku teenindamise kohustused kehtestatud seoses tariifidega, mida Saremar kohaldab kahel saart mandriga ühendaval liinil. Avaliku teenindamise kohustuse kehtestamise põhjuseks oli kõnealustel liinidel eraettevõtjate vahel sõlmitud konkurentsivastaste kokkulepete tulemusena toimunud hinnatõus Sardiinia elanike kahjuks.
- (58) Ülesande andmise aktides esitatud tariife käsitlevad konkreetsed sätted on järgmised:
- otsuses 20/57 ei sätestata selgesõnaliselt, milliseid tariife Saremar kavandatavatel liinidel võib kohaldada;
 - otsusega 25/69 kiideti heaks tariif, mida Saremar kohaldas Golfo Aranci – Civitavecchia liinil vahemikus 15. juunist 2011 kuni 15. septembrini 2011. Sardiinia maakonda eelnevalt teavitades võis ettevõtja tariife kulude tasateenimiseks ja klientide suurima rahulolu tagamiseks muuta;
 - otsusega 27/4 kiideti heaks tariif, mida Saremar kohaldas segateenuste (reisijate- ja kaubaveoteenuste) suhtes Vado Ligure – Porto Torrese liinil vahemikus 22. juunist 2011 kuni 15. septembrini 2011. Sardiinia elanikele pakutaks 15 % soodustust. Sardiinia maakonda eelnevalt teavitades võis ettevõtja tariife kohandada kulude tasateenimiseks ja klientide suurima rahulolu tagamiseks;
 - otsus 36/6 tariife ei käsitle;
 - otsusega 48/65 tehti Saremarile ülesandeks asuda viivitamata uuesti teenindama Olbia–Civitavecchia liini, kehtestades tavatariifina tariifi, mida Saremar kohaldas 2011. aasta madalhooajal. Sardiinia maakonda eelnevalt teavitades võis Saremar sellist tariifi kohandada, et võtta nõuetekohaselt arvesse tegelikku nõudlust ja saavutada majanduslik tasakaal;
 - otsusega 12/28 kiidetakse heaks Saremarile ettepanek kohaldada 2012. aasta suvel Olbia–Civitavecchia liinil madalhooajal (juuni ja juuli tööpäevad), nädalalõppudel ja tippahooajal (augustis) erinevaid tariife ning võetakse teadmiseks Saremarile pakutud kolm alternatiivi seoses tippahooajal kohaldatava tariifiga. Maakondlikus otsuses ei esitatud ettevõtja pakutud täpseid tariife. Samuti ei teinud Sardiinia maakond otsust ühegi alternatiivi kasuks, mille Saremar tippahooajaks pakkus. Selle asemel tegi Sardiinia maakond Saremarile ülesandeks kohaldada tariifi, mille abil õnnestub üldsuse huvi ja majanduslikku elujõulisust omavahel kõige paremini tasakaalustada. Otsuse 12/28 kohaselt kohaldab Saremar otsuses 48/65 sätestatud tavatariifi kuni aprilli lõpuni 2012;
 - otsusega 22/14 kiidetakse heaks Saremarile ettepanek kohaldada Porto Torrese – Vado Ligure liinil 2012. aasta madalhooajal (juuni ja septembri esimeses pooles, hooaja keskel (juuni keskpaigast kuni juuli keskpaigani) ja tippahooajal (juuli keskpaigast kuni 2. septembrini) erinevaid tariife. Maakondlikus otsuses ei esitatud ettevõtja pakutud täpseid tariife. Siiski sätestati selles 15 % soodustuse kohaldamine Sardiinia elanikele.
- (59) Seoses nende kahe liini teenindamisega 2012. aastal esitas Sardiinia maakond komisjonile uurimise käigus kirjad, milles Saremar teatas 2012. aastal liinidel kohaldatavatest tariifidest, mille Sardiinia maakond võttis ametlikult

⁽⁹⁾ Igapäevane ühendus alates 1. aprillist 2012.

⁽¹⁰⁾ 3 päeva nädalas 1. juunist 2012 kuni 19. juunini 2012 ja 4. septembrist 2012 kuni 15. septembrini 2012.

vastu otsustega 12/28 ja 22/14. Olbia–Civitavecchia liini puhul teatas Saremar, et neid liine teenindavad üheaegselt Tirrenia, Moby ja GNV, kohaldades vastavalt hooajale erinevaid tariife. Samuti kinnitas Saremar, et nende ettevõtjate seas pakub Tirrenia kõige paremaid hindu. Kirjas esitatakse liinil 2012. aasta suve madalhooajal, nädalalõppudel ja tippahooajal kohaldatavad tariifid koos kolme ettepanekuga tippahooajaks (esimese kohaselt säilitatakse 2011. aasta tariif, teine ja kolmas kajastavad vastavalt viie- ja kümneurost hinnatõusu kajutikoha kohta) ning kinnitatakse, et sarnaselt 2011. aastaga ei pakuta kohalikele elanikele soodsamat tariifi. Ühtlasi kinnitab Saremar, et tema tariifettepanek on võrreldav Tirrenia tariifidega. Seoses Porto Torrese – Vado Ligure liiniga teatas Saremar, et teenuste pakkumise kasuks 2012. aastal otsustati 2011. aastal registreeritud positiivsete tulemuste põhjal. Hooaja keskpäigaks ja tippahooajaks kavandati tariifide mõõdukat tõusu, mis võimaldaks äriühingul kulud tasa teenida.

- (60) Täiendavalt märgib komisjon, et otsuses 48/65 Olbia–Civitavecchia liini avamise kohta jaanuaris 2012 osutatakse, et Saremar teenindab liini lõbusõidupraame kasutades iga päev. Ülesande andmise aktide uurimine näitab, et ühtki muud siduvat tingimust kahe liini teenindamise puhul (näiteks sageduse kohta) peale segateenuste (reisijate ja kauba vedu) osutamise Saremariga ei kehtestatud. Samuti ei ole Itaalia ametiasutused esitanud komisjonile ametliku uurimismenetluse jooksul tõendeid muude nõuete kehtestamise kohta teiste õigusaktidega lisaks eespool osutatud ülesande andmise aktidele.

2.2.1.4. Hüvitis

- (61) Üheski ülesande andmise õigusaktidest ei mainita Saremarile hüvitise maksmist nende kahe saart mandriga ühendava liini teenindamise eest aastatel 2011 – 2012. Vastupidi – kõnealuste sätete kohaselt tuli teenuseid osutada turutingimustel ning Saremarile anti neil kahel liinil kulude tagasiteenimiseks tariifide taseme kohandamiseks suur tegevusvabadus.
- (62) 7. augusti 2012. aasta maakonnaseadusega nr 15 nähti Sardiinia maakonna eelarvest ette kümne miljoni euro suurune toetus „võimaliku puudujäägi“ katmiseks Saremarile saare ja mandri vaheliste ühenduste teenindamisel. Avaliku teabe ⁽¹⁾ kohaselt maksti hüvitist Saremarile kahes osas 6. novembril 2012 ja 3. detsembril 2012.
- (63) Uurimise käigus laekunud teabe kohaselt teenis Saremar nende kahe liini teenindamisel 2011. aastal 214 000 eurot kahjumit ja 2012. aastal 13 440 220 eurot kahjumit.

2.2.1.5. Konkurents liinidel

- (64) Aastatel 2011–2012 muutus konkurents olukord Sardiinia ja Itaalia mandriosa vahelistel liinidel üsna olulisel määral.
- (65) Sardiiniasse suunduvate ja sealt väljuvate liinide teenindamisega tegeles 2011. aasta kevadel lisaks avaliku sektori ettevõtja Tirreniale veel neli eraettevõtjat: Moby, Forship, SNAV ⁽¹²⁾ ja GNV.
- (66) Äriühingul Onorato Partecipazioni S.r.l. (edaspidi „Onorato Partecipazioni“) on valitsev mõju äriühingus Moby. Moby tegutseb Vahemerel meretransporditeenuste turul reisijate- ja kaubaveol.
- (67) GNV on eraettevõtja, kes kuulub Marinvesti (meretranspordi alal tegutsevate äriühingute valdusettevõtja) ja Investitori Associati SGRi ühisomandisse. Äriühing teenindab Vahemerel mitut liini.
- (68) Marinvest omab SNAVis valitsevat mõju ja on mitmel Vahemere liinil peaaegu ainus reisijateveoteenuste pakkuja.

⁽¹⁾ Relazione sul Rendiconto generale della Regione autonoma della Sardegna per l'esercizio finanziario 2012, lk 359, kättesaadav aadressil http://www.corteconti.it/export/sites/portalecdc/_documenti/controllo/sezioni_riunite/sezioni_riunite_regione_sardegna/2013/relazione_parifixa.pdf.

⁽¹²⁾ SNAV teenindas Olbia–Civitavecchia liini kuni maini 2011, millal tema asemele tuli GNV.

- (69) Forship, keda kontrollib Prantsuse äriühing Lotta Maritime S.A., pakub reisijate ja sõidukite veo teenuseid Vahemerel, eelkõige Sardiiniasse suunduvatel ja sealt väljuvatel liinidel, kasutades kaubamärke Corsica Ferries ja Sardinia Ferries.
- (70) Mais 2011 uuris Itaalia konkurentsiamet kõiki ettevõtjaid (peale Tirrenia) seoses Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 101 võimaliku rikkumisega saart Itaalia mandriosaga ühendavate liinide teenindamisel, sealhulgas Saremari 2011–2012. aastal teenindatud kaks liini. Itaalia konkurentsiamet lõpetas menetluse 11. juunil 2013⁽¹³⁾. Ta otsustas, et reisijateveoteenuste hindade tõstmine on kooskõlastatud tegevus, mis rikub Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklit 101. Rikkumine leidis aset vähemalt vahemikus septembrist 2010 kuni septembri lõpuni 2011.
- (71) Itaalia konkurentsiasutuse andmetel olid reisijate arvu poolest Civitavecchia–Olbia (Golfo Aranci) liinil 2009–2010. aastal peamised ettevõtjad Moby (kuni 40 %) ja Tirrenia (kuni 35 % reisijatest). 2011. aastal suurendas Tirrenia Moby arvelt oma turuosa, samal ajal kui Saremarile kuulus alla 10 % turust⁽¹⁴⁾. Itaalia konkurentsiamet märkis selle liini kohta järgmist:
- Moby oli aastatel 2008–2010 teeninud kahjumit (alla ühe miljoni) ja 2011. aastal kasumit;
 - SNAV oli aastatel 2008–2010 teeninud kahjumit, kuigi vähenevas mahus;
 - ka Forshipi tulemused olid aastatel 2008–2011 negatiivsed.
- (72) Genova (Vado Ligure) – Porto Torrese liinil oli Moby, Tirrenial ja GNV-l aastatel 2009–2010 sarnane turuosa. Samamoodi kasvas 2011. aastal Tirrenia turuosa, samal ajal kui Moby oma vähenes. GNV turuosa vähenes rohkem kui poole võrra. Saremar turuosa jäi alla 10 %. Samuti märkis Itaalia konkurentsiamet, et:
- Moby tulemused paranesid ja pärast väikest kahjumit 2008. aastal jõudis ta 2011. aastal kasumisse;
 - GNV teenis liinidel 2008.–2010. aastal märkimisväärset kahjumit.
- (73) Itaalia konkurentsiasutuse uurimise käigus olid eraettevõtjad põhjendanud 2011. aasta suvist hinnatõusu (võrreldes 2010. aastaga üldjuhul üle 85 % Olbia–Civitavecchia liinil ja 75 % Genova – Porto Torrese liinil) märkimisväärselt kasvanud kütusekuludega. Konkurentsiameti andmetel rakendas Tirrenia mõõdukamat hinnatõusu (täpsemalt kuni 30 %) Civitavecchia – Golfo Aranci liinil ja kuni 15 % Genova – Porto Torrese liinil.
- (74) Lisaks kirjutati vastavalt Itaalia konkurentsiasutuse otsusele Moby ja GNV vahel 2011. aasta kevadel alla kaks lepingut. Eelkõige allkirjastasid kaks ettevõtjat ajavahemikuks aprillist kuni detsembrini 2011 Civitavecchia–Olbia liinil koodijagamislepingu, mille alusel need kaks ettevõtjat teenindasid liini ühiselt ja jaotasid kasumit eelnevalt määratud protsendi kohaselt piletimüügist olenemata. Teise lepingu alusel võis GNV müüa juunist detsembrini 2011 Genova – Porto Torrese liinil Moby pileteid. Õigupoolest suunas GNV võrdlusperioodil Moby Tirrenia ja Saremar kahjuks edasi nõudluse, mida GNV ise ei suutnud rahuldada. Lepingute alusel järeltas konkurentsiamet, et neil kahel ettevõtjal ei olnud stiimulit kõnealustel liinidel hindade poolest võistelda. Samad ettevõtjad sõlmisid sarnased lepingud ka 2012. aastal.
- (75) Tirrenia omandamisel allkirjastas CIN 18. juulil 2012 Itaalia riigiga uue lepingu (vt põhjendus 16), millega ettevõtjale kehtestati avaliku teenindamise kohustus muu hulgas Civitavecchia–Olbia ja Genova – Porto Torrese liinil. CIN on konsortsium, kuhu Tirrenia müükipaneku ajal kuulusid Moby, SNAV ja GNV (kaks viimast Marinvesti kaudu) ning Grimaldi Compagnia di Navigazione – st Tirrenia peamised konkurendid, kes tegutsevad tavaliselt avaliku teenuse korras teenindavatel liinidel⁽¹⁵⁾.

⁽¹³⁾ Vt joonealune märkus 8.

⁽¹⁴⁾ Itaalia konkurentsiasutuse 31. oktoobri 2012. aasta otsus 24033, SP1 36 – Saremar – Sardegna Regionale Marittima/Routes Civitavecchia – Golfo degli Aranci e Vado Ligure – Porto Torres.

⁽¹⁵⁾ CINi asutasid novembris 2010 Grimaldi, Marinvest ja Moby, et osaleda pakkumises Tirrenia omandamiseks. 2011. aasta alguses omandas Marinvest (kellele kuulus valitsev mõju SNAVis) valitseva mõju GNV üle; samuti loovutas Moby märtsis 2011 oma osaluse CINis enda enamusaaktionäriks Onorato Partecipazioni. Seega olid märtsis 2011 CINi enamusaaktionärid Onorato Partecipazioni (kellele oli valitsev mõju Moby) ja Marinvest (kellele kuulus valitsev mõju GNVs ja SNAVis).

- (76) Komisjonile teatati, et CIN omandas Tirrenia, ning 18. jaanuaril 2012 otsustas komisjon algatada uurimise vastavalt nõukogu määruse (EÜ) nr 139/2004 artikli 6 lõike 1 punktile c⁽¹⁶⁾. Seejärel lõpetasid pooled liini teenindamise ja Itaalia konkurentsiasutusele teatati uuest teenindajast, kellele kuulus CINis uus osalus. Konkurentsiasutus kiitis uue ühinemise tingimusliku otsusega heaks 21. juunil 2012⁽¹⁷⁾.
- (77) GNV ja Forship lõpetasid Civitavecchia–Olbia liini teenindamise 2012. aastal. Uurimise käigus esitatud märkustes väitis GNV, et tema turult lahkumise tingis otseselt Sardiinia maakonna poolt Saremarile makstud toetus, mis võimaldas viimasel kohaldada kuludest madalamaid tariife (vt põhjendus 135).
- (78) Saremary turule tulles oli konkurentsiolukord neil kahel liinil järgmine:

Tabel 2

Konkurents liinidel

	Golfo Aranci (Olbia) – Civitavecchia	Vado Ligure – Porto Torres
2011. aasta suvehooaeg (juuni – september)	Moby, Tirrenia, GNV, (1) Forship (Sardiinia Ferries)	Moby, Tirrenia, GNV
2012. aasta talvehooaeg (jaanuar – mai keskpaik)	CIN/Tirrenia	Ei teenindata
2012. aasta suvehooaeg (mai keskpaik – september)	Moby, CIN/Tirrenia	Moby, CIN/Tirrenia, GNV

(1) Tavaliselt teenindas liini kuni maini 2011 SNAV.

- (79) Oma 18. juuni 2013. aasta otsusega⁽¹⁸⁾ alustas Itaalia konkurentsiasutus ametlikku uurimismenetlust Moby ja CINi võimaliku rikkumise kohta seoses tingimustega, mis kehtestati konkurentsiasutuse otsusega, millega lubati Tirrenia/CINi ühinemine, muu hulgas tingimus siduda hinnatõusu piirangud (võrreldes Moby 2009. aasta tariifidega) kolmel Sardiinia ja mandriosa vahelisel liinil, sealhulgas kahel praegusel juhul uurimise all oleval liinil, kütusekulude kasvuga.

2.2.2. REKLAAM

- (80) 26. aprilli 2011. aasta maakondliku otsuse 20/58 (otsus 20/58) kohaselt rahastaks *Agenzia Sardegna Promozione* (edaspidi „amet“) niinimetatud projekti Bonus „Sardo–Vacanza“ turundust kolme miljoni euro ulatuses (sh käibemaks)⁽¹⁹⁾.
- (81) 19. mai 2011. aasta maakondliku otsusega 25/53 (otsus 25/53) tegi Sardiinia maakond Saremarile ülesandeks viia ellu reklaamitegevust, mis hõlmaks eelkõige logode ja reklaamide eksponeerimist Saremary laevadel, et propageerida Sardiiniat turismisihtkohana, reklaamimata sealjuures konkreetselt projekti Bonus „Sardo–Vacanza“. Samuti tehti otsusega 25/53 ametile ülesandeks eraldada Saremarile otsusega 20/58 ette nähtud kolm miljonit eurot kohese ettemaksuga 80 % ulatuses.

⁽¹⁶⁾ Nõukogu määrus (EÜ) nr 139/2004, 20. jaanuar 2004, kontrolli kehtestamise kohta ettevõtjate koondumiste üle (EÜ ühinemismäärus) (ELT L 24, 29.1.2004, lk 1).

⁽¹⁷⁾ 21. juuni 2012. aasta otsusega nr 23650, C11613, kiitis Itaalia konkurentsiasutus tingimuslikult heaks Tirrenia äriüksuse omandamise CINi poolt, mis kuulus ühiselt Mobyale (40 %), L19-le (30 %), Gruppo Investimenti Portuali S.p.A.-le (20 %), Shipping Investment S.r.l.-ile (10 %). Konkurentsiasutus on kehtestanud teatavad tingimused, muu hulgas seoses koodijagamislepingute kohaldamata jätmisega Moby ja CINi vahel aastateks 2012–2016 ja selliste tariifide kohaldamisega Civitavecchia–Olbia, Genova – Porto Torrese ja Genova–Olbia liinil, millega säilitatakse Mobyale 2009. aasta suvel laekunud keskmine ühikutulu (välja arvatud otseselt punkrikütuse kulude kasvuga seotud kasv). CIN/Tirrenia hakkab Moby asemel teenindama Genova – Porto Torrese liini. Civitavecchia–Olbia liinil loovutavad Moby ja CIN 2013. ja 2014. aasta suvehooajal teistele ettevõtjatele 10 % võimsusest.

⁽¹⁸⁾ Itaalia konkurentsiasutuse 18. juuni 2013. aasta otsus 24418, C11613B.

⁽¹⁹⁾ Projekt Bonus „Sardo–Vacanza“ kiideti heaks turismi edendamiseks ja toetamiseks Sardiinias. Projekti käigus tagastati praamitranspordi kulud (piirmääraga 90 eurot, mida kohaldata vähemalt kahest reisijast koosnevatele rühmadele) otse reisijatele, kes sõitsid Sardiiniasse või lahkusid sealt ja vajadis Sardiinias 2011. aasta suvel majutust vähemalt kolmeks ööks.

2.2.3. KOLME MILJONI EURO SUURUNE LAEN JA ESIMENE KINNITUSKIRI

- (82) 12. mai 2011. aasta maakondliku otsusega 23/2 (otsus 23/2) võimaldati Saremarile likviidsusvajaduste rahuldamiseks kolme miljoni euro suurune laen „turu keskmise intressiga“ ja hinnangulise tagasimakseperioodiga kaheksa kuud.
- (83) 20. juuli 2011. aasta maakondliku otsusega 31/24 (otsus 31/24) väljastas Sardiinia maakond Saremary ainuaktsionärina krediidiliini heakskiitmise eeltingimusena kinnituskirja Banco di Sardegna S.p.A (edaspidi „pank“) kasuks.
- (84) Kinnituskirjas kohustub Sardiinia maakond eelnevalt teavitama BS pankka äriühingu omanike mis tahes võimalikest muutustest ja seab eesmärgiks äriühingu tõhusa juhtimise.
- (85) 20. märtsi 2012. aasta maakondliku otsusega 12/15 (otsus 12/15) avalikustas Sardiinia maakond, et Saremar ei ole otsusega 23/2 heakskiidetud kolme miljoni euro suuruse krediidiliini kohta lepingut sõlminud, ning lõpuks otsusega 31/24 heaks kiidetud kinnituskiri aegus.

2.2.4. TEINE KINNITUSKIRI

- (86) 23. detsembri 2011. aasta maakondliku otsusega 52/119 (otsus 52/119) kiitis Sardiinia maakond heaks teise kinnituskirja, millega Saremarile võimaldati saart mandriga ühendavate liinide teenindamiseks vajaliku likviidsuse tagamiseks viie miljoni euro suurune arvelduskrediit. Monte dei Paschi di Siena bank (edaspidi „MPS pank“) oli arvelduskrediidi heakskiitmiseks küsinud tagatist.
- (87) Kinnituskirjas tuletatakse meelde, et Saremar kuulub täielikult Sardiinia maakonnale, et rekapiitalseerimine 11,5 miljoni euro ulatuses oli heaks kiidetud ning et äriühing jätkab saart mandriga ühendavate liinide teenindamist. Sardiinia maakond kohustub teavitama laenuandjat ette äriühingu omanike mis tahes võimalikest muutustest ja seab eesmärgiks äriühingu tõhusa juhtimise.
- (88) Sardiinia maakond väitis, et otsusega 52/119 heaks kiidetud kinnituskirja lõpuks välja ei makstudki ning et 2,5 miljoni euro suuruse krediidiliini andis MPS turumääradega ning ilma Sardiinia maakonna tagatiseta. Oma märkustes 2012. aasta uurimise algatamise otsuse kohta esitas Sardiinia maakond komisjonile MPS pangaga sõlmitud krediidiliini lepingu. Lepinguga sätestatakse kuni 2,5 miljoni euro suurune krediidiliin muutuva intressimääraga, mis põhineb ühe kuu EURIBORil + 5 %.

2.2.5. REKAPITALSEERIMINE

- (89) Otsuse 36/6 kohaselt oli Saremary maksejõuetuse nõue summas 11 546 403,59 eurot Tirrenia vastu nõuetekohaselt registreeritud Rooma tsiviilkohtu pankrotikolleegiumis ja täitmisele pööratav 1. aprillil 2011. Krediidid vähendamine 5 773 201,80 euro, st 50 % võrra äriühingu 2010. aasta bilansi kinnitamisel tõi 2010. aastal kaasa kahjumi summas 5 253 530,05 eurot. 28. märtsil 2012 otsustati Saremary aktsionäride üldkoosolekul katta 2012. aastasse ülekantud kahjum 4 890 950,36 eurot ⁽²⁰⁾ kapitali vähendamisega 6 099 961 eurolt 1 209 010,64 eurole.
- (90) Itaalia tsiviilkoodeksi kohaselt peavad aktsionärid äriühingu rekapiitalseerima, kui selle kapital on vähenenud rohkem kui ühe kolmandiku võrra. Seega otsustati 15. juunil 2012 aktsionäride koosolekul suurendada Saremary kapitali 1 209 010,64 eurolt 6 099 961 euroni, millest 824 309,69, st miinimumsumma, mis oli vajalik kapitali viimiseks kooskõlla seaduse nõuetega – maksti sisse 11. juulil 2012. Ülejäänud tasutakse pärast seda, kui komisjoni on meetmest ette teavitatud.
- (91) Tänapäevani ei ole komisjoni täiendavatest kapitalisüstidest teavitatud.

⁽²⁰⁾ Pärast reservkapitali ja eelmiste majandusaastate tulu kasutamist.

3. MENETLUSE ALGATAMISE PÕHJUSED

3.1. HÜVITIS SARDIINIA JA ITAALIA MANDRIOSA VAHELISE KAHE LIINI TEENINDAMISE EEST

3.1.1. ABI LIIGITAMINE

- (92) Oma 2012. aasta otsuses asus komisjon esialgsele seisukohale, et aktides, millega tehti Saremarile ülesandeks teenindada kaht liini, mis ühendavad saart mandriga, ei loetud kõnealuseid teenuseid selgesõnaliselt üldist majandushuvi pakkuvateks teenusteks ega viidatud Saremarile avaliku teenindamise kohustuse täitmise eest makstavale hüvitisele. Samuti märkis komisjon, et selles etapis kättesaadava teabe kohaselt näis, et Saremarile antud kümne miljoni euro suurune hüvitis ületab tegevuskahjumit.
- (93) Komisjon asus ka algele seisukohale, et neljandat Altmarki tingimust⁽²¹⁾ ei järgitud, kuivõrd kahe Saremarile 2011. aastal täiendavalt antud liini teenindamiseks pakkumist ei korraldatud. Komisjonil ei olnud lisaks mingeid tõendeid, mis toetaksid väidet, et Saremar oli tööpoolest osutanud teenust kogukonnale kõige madalama hinna eest.

3.1.2. KOKKUSOBIVUS

- (94) Komisjon leidis, et Saremarile riikliku toetusena antud abi ei saa lugeda siseturuga kokkusobivaks ja vabastatuks teavitamiskohustusest, mis on sätestatud komisjoni otsusega 2005/842/EÜ⁽²²⁾ (edaspidi „üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitlev 2005. aasta otsus“) või komisjoni otsuses 2012/21/EL⁽²³⁾ (edaspidi „üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitlev 2011. aasta otsus“).
- (95) Komisjon väljendas kahtlusi, kas hüvitis sobib kokku Euroopa Liidu raamistikuga riigiabi jaoks, mida antakse avalike teenuste eest makstava hüvitisena (2011)⁽²⁴⁾ (edaspidi „üldist majandushuvi pakkuvate teenuste 2011. aasta raamistik“), võttes arvesse teenuste kaheldavat liigitamist üldist majandushuvi pakkuvateks teenusteks ja seda, et Saremar võis saada ülemäärast hüvitist.
- (96) Lõpuks märkis komisjon, et pärast 31. jaanuari 2012 tuleb üldist majandushuvi pakkuvate teenuste puhul järgida siseturuga kokkusobivuse tagamiseks täiendavaid tingimusi, mis on sätestatud üldist majandushuvi pakkuvate teenuste 2011. aasta raamistiku lõigetes 14, 19, 20, 24, 39 ja 60. Komisjon leidis, et kõnealusel juhul neid tingimusi ei järgitud.

3.2. REKLAAMITEGEVUS

- (97) Komisjon palus Itaalia selgitada reklaamitegevuse hinna määramist ja esitada tõendid hinnastamise kohta turuväärtuses, näiteks esitades turu kohta võrdlushinnad.

3.3. KOLME MILJONI EURO SUURUNE LAEN JA KINNITUSKIRJAD

- (98) Komisjon oli esialgu seisukohal, et kinnituskirjadega ei antud Saremarile lubamatuid eeliseid selles mõttes, et lõppkokkuvõttes ei kasutatud neid ühegi laenu ega abisaaja muu finantskohustuse tagamiseks. Ta palus Itaalia ja huvitatud kolmandatel isikutel esitada selle kohta oma märkused.
- (99) Ühtlasi palus komisjon esitada Itaaliale tõendid, et Saremar Banco di Sardegna S.p.A.-st võetud kolme miljoni euro suurune laen vastab turutingimustele.

⁽²¹⁾ Kohtuasi C-280/00: Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg [2003] EKL I-7747.

⁽²²⁾ Komisjoni otsus 2005/842/EÜ, 28. november 2005, EÜ asutamislepingu artikli 86 lõike 2 kohaldamise kohta üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavatele ettevõtjatele avalike teenuste eest makstava hüvitisena antava riigiabi suhtes (ELT L 312, 29.11.2005, lk 67).

⁽²³⁾ Komisjoni otsus 2012/21/EL, 20. detsember 2011, Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 106 lõike 2 kohaldamise kohta üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavatele ettevõtjatele avalike teenuste eest makstava hüvitisena antava riigiabi suhtes (ELT L 7, 11.1.2012, lk 3).

⁽²⁴⁾ ELT C 8, 11.1.2012, lk 15.

3.4. REKAPITALISEERIMINE

- (100) Saremari rekapitaliseerimisega seoses asus komisjon esialgsele seisukohale, et meetmega anti äriühingule majanduslik eelis, arvestades, et ei olnud tõenäoline, et eraaktsionär oleks sarnastes tingimustes kõnealust kapitali märkinud. Ta palus Itaalia ja huvitatud kolmandatel isikutel esitada selle kohta oma märkused.

4. SARDIINIA MAAKONNA JA SAREMARI MÄRKUSED

4.1. HÜVITIS SARDIINIA JA ITAALIA MANDRIOS VAHELISE KAHE LIINI TEENINDAMISE EEST

- (101) Saremar toetab ja täiendab Sardiinia maakonna väiteid Sardiinia ja mandri vahelise kahe liini teenindamise eest 2011. ja 2012. aastal saadud hüvitise kohta. Märkusi käsitletakse allpool koos.
- (102) Teisi uuritud meetmeid äriühing ei kommenteerinud.

4.1.1. ABI LIIGITAMISEGA SEOTUD KÜSIMUSED

- (103) Esiteks väitis Sardiinia maakond, et Saremarile saare ja mandri vahelise kahe laevaliini teenindamise eest antud hüvitis vastab turumajandusliku investeerimise põhimõttele. Isegi kui liinide teenindamine teenis kahjumit, oli õiguspärane eeldada, et tegevus toob tulu. Kõnealuseid meetmeid võttes tegutses Sardiinia maakond heaperemeheliku turuinvestorina, arvestades, et tema otsused avada kaks kõnealust liini põhinesid varem koostatud äriplaanidel. Täpsemalt:
- a) märtsis/aprillis 2011, kui Sardiinia maakond otsustas, et Saremar alustab saare ja mandri vaheliste uute liinide teenindamist, kaalus ta ainult liine, mida oli võimalik teenindada majanduslikult tasakaalustatult;
 - b) oma otsusega 36/6 sätestas Sardiinia maakond, et Saremar peab äriplaani alusel tõendama teenindamise elujõulisust ajavahemikul 30. septembrist 2011 kuni 30. septembrini 2012 vähemalt ühel täiendaval liinil järgmiste hulgast: Olbia–Livorno, Porto Torres – Livorno ja Cagliari–Piombino. Samuti pidi Saremar jätkama äriplaani alusel Golfo Aranci (või Olbia) – Civitavecchia, Porto Torres – Vado Ligure (või Genova) liini teenindamist 15. maist 2012 kuni 15. septembrini 2012. Otsus mitte alustada uute liinide teenindamist, vaid jätkata 2012. aasta suvehooajal juba 2011. aastal Saremari teenindatud liinide teenindamist oli samavõrra ajendatud kasumlikkuse kaalutlustest;
 - c) Sardiinia maakonna otsus piirata tegevuskahjumit mõlemal liinil teenuse osutamise katkestamisega 2012. aasta tippaajal lõpul ning tegevuskahjumit osaliselt hüvitada oli äririski minimeerimise tagamiseks äärmiselt oluline. Seepärast oleks sellise otsuse samamoodi teinud ka erainvestor.
- (104) Teiseks rõhutas Sardiinia maakond, et antud juhul on nelja Altmarki kriteeriumi järgitud allpool selgitatud põhjustel.

Altmark 1

- (105) Liikmesriigi ametiasutustel on üldist majandushuvi pakkuvate teenuste määramisel ulatuslik valikuvabadus. Sardiinia maakonnale on antud 7. detsembri 2006. aasta seadusega nr 296 territoriaalse järjepidevusega seotud pädevus ning seega on Sardiinia maakond kõige õigem asutus määratlema seoses Sardiinia ja Itaalia mandriosa vaheliste liinidega üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid. Sellega rõhutab Sardiinia maakond oma huvi tagada territoriaalne järjepidevus taskukohaste tariifidega. Kui teenuse osutamine oleks tehtud Saremarile ülesandeks katseliselt, oleks see teeninud üldisi huve ja olnud ajendatud kiireloomulistest põhjustest.
- (106) Seoses reaalse vajadusega kehtestada avaliku teenindamise kohustused tuleb Sardiinia maakond kõigepealt meelde tõsisest kriisist endises emaaettevõtjas Tirrenias, kes oli traditsiooniliselt teenindanud Sardiinia ja Itaalia mandriosa vahelisi liine. Tirrenia finantsraskused olid väidetavalt põhjustanud äärmist ebakindlust seoses avaliku teenuse osutamisega vähemalt kuni juulini 2012, millal CIN allkirjastas uue lepingu. Sardiinia maakond tuleb meelde, et komisjon oli keelanud Tirrenia müügi CINile aktsionäride algse koosseisus.

- (107) Teiseks väidab Sardiinia maakond, et hindade tõus Sardiiniat ja mandriosa ühendavatel liinidel järgnenud kuudel avaldas enamikule kasutajatest ja eelkõige Sardiinia kogukonna sotsiaalselt haavatavale osale olulist mõju.
- (108) Just nendel põhjustel otsustas Sardiinia maakond aprillis 2011 alustada territoriaalse järjepidevuse tagamiseks mandriga katseliselt ühistransporditeenuse pakkumist tasukohaste tariifidega. Ehkki eraettevõtjatega oli seda küsimust arutatud, ei näidanud nad Sardiinia maakonna sõnul üles valmisolekut hindu piirata ja keeldusid tariifide puhul mis tahes *erga omnes* kohustusest.
- (109) Üldist majandushuvi pakkuvate teenuste osutamine tehti Saremarile ülesandeks mitme ülesande andmise aktiga, kus määratleti selgelt üldsuse huviga seotud eesmärk. Sardiinia maakond rõhutab, et kõnealuste teenuste osutamise üleandmine Saremarile oli territoriaalse järjepidevuse tõsise katkemise vältimiseks ainus elujõuline alternatiiv.
- (110) Saremaril võib pidada Sardiinia maakonna sõltuvaks teenusepakkujaks: Sardiinia maakonnal on ainuaktsionärina Saremaris otsene valitsev mõju; Saremarile tehti õiguspäraselt ülesandeks teenindada ühelt poolt Sardiinia ühendusliine väiksemate saarte ja Korsikaga ja teiselt poolt mandriga; Saremaril ei ole talle antud ja ühepoolset Sardiinia maakonna määratud ülesannete suhtes valikuvabadust; samuti ei hakka Saremar tegutsema Sardiinia maakonna huvide vastu. Seega väidab Sardiinia maakond, et vastavalt riigihanke eeskirjadele ei pidanud ta teenuse osutamise kohta välja kuulutama pakkumismenetlust, vaid võis selle määrata otse sõltuvale teenusepakkujale. Kuni hüvitis ei ületanud teenuse osutamise kaasnevaid kulusid, ei olnud tegemist riigiabiga.
- (111) Sellega seoses tuletab Sardiinia maakond meelde, et Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EÜ) nr 1370/2007 ⁽²⁵⁾ sätestatakse selgesõnaliselt, et riiklikud asutused võivad teha transporditeenuste osutamise ilma pakkumismenetluseta ülesandeks sõltuvale teenusepakkujale. Samamoodi nähakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1008/2008 ⁽²⁶⁾ alusel riiklikele asutustele ette võimalus võtta teenuste katkemise või teenuste katkemise ohu puhul erakorralisi meetmeid, milleks võib olla riigihanke otselepingu sõlmimine või riigihanklepingu ühiselt kokkulepitud pikendamise.
- (112) Sardiinia maakonna sõnul kinnitas komisjon seda seisukohta rikkumismenetluse raames, mis hõlmas nõukogu 7. detsembri 1992. aasta määruse (EMÜ) nr 3577/92 (teenuste osutamise vabaduse põhimõtte kohaldamise kohta merevedudel liikmesriikides (merekabotaaž)) ⁽²⁷⁾ (edaspidi „merekabotaaži määrus“) Itaalia-poolset rikkumist, millega seoses märkis komisjon, et kui maakonnad osutaksid teenust sõltuvate teenuseosutajate kaudu ANAVi kohtupraktika tähenduses (C-410/04) kooskõlas kõikide asjaomaste nõuetega, vastaks see merekabotaaži määrusele.
- (113) Sardiinia maakond rõhutab, et Saremaril teenindatavad liinid valiti välja vastavalt teostatavusuuringuale, milles võeti nõuetekohaselt arvesse vajadust tagada territoriaalne järjepidevus ja tegevuse majanduslik elujõulisus. Nagu tuleb meelde edasiste otsustega 25/69 ja 27/4, avati Civitavecchia – Golfo Aranci ja Vado Ligure – Porto Torrese liinid tippooajaks, täpsemalt vastavalt 15. juunist kuni 15. septembrini 2011 ja 22. juunist kuni 15. septembrini 2012, just selle uuringu ja Saremaril kogutud turuteabe alusel.
- (114) Samuti tuletab Sardiinia maakond meelde, et Genova – Porto Torrese ja Civitavecchia–Olbia liini teenindamine suvehooajal ei kuulu Itaalia riigi ja CINI vahel sõlmitud uue lepingu reguleerimisalasse ning seetõttu ei kehti selle kohta teenuste taskukohasuse tagamiseks mõeldud avaliku teenindamise kohustus. Igatahes võimaldab uus leping vaadata hinnad seoses kulude kasvuga (eelkõige punkrikütuse eest) läbi ega taga seega teenuste taskukohasust Sardiinia elanikele.

⁽²⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1370/2007, 23. oktoober 2007, mis käsitleb avaliku reisijateveoteenuse osutamist raudteel ja maanteel ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 1191/69 ja (EMÜ) nr 1107/70 (ELT L 315, 3.12.2007, lk 1).

⁽²⁶⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1008/2008, 24. september 2008, ühenduses lennuteenuste osutamist käsitlevate ühiseeskirjade kohta (ELT L 293, 31.10.2008, lk 3).

⁽²⁷⁾ Nõukogu määrus (EMÜ) nr 3577/92, 7. detsember 1992, teenuste osutamise vabaduse põhimõtte kohaldamise kohta merevedudel liikmesriikides (merekabotaaž) (EÜT L 364, 12.12.1992, lk 7).

- (115) Sardiinia maakonna sõnul lõpetati saart mandriga ühendava kahe laevaliini katseline teenindamine lõplikult 2012. aasta septembris. Seejärel arendas Sardiinia maakond edasi saart mandriga ühendavate liinide teenindamise struktureeritud projekti, täpsemalt Flotta Sarda projekti, millest teavitati eelnevalt ka komisjoni. Asutati uus äriühing Flotta Sarda S.p.A. (*Flotta Sarda*), mis kuulub täielikult Sardiinia maakonnale ja mida Sardiinia maakond täismahus rahastab, et panna talle kohustus osutada avaliku teenusena mereveoteenuseid neljal Sardiiniat Itaalia mandriosaga ühendaval liinil. Flotta Sarda saab avaliku teenuse kulude katmiseks igal aastal hüvitist.

Altmark 2

- (116) See, et maakondlikes otsustes, millega tehti Saremarile ülesandeks alustada kahe kõnealuse liini teenindamist, ei nähtud ette Sarehari õigust hüvitisele, ei mõjuta teise Altmarki kriteeriumi täitmist. Riiklikud asutused ei pea avalike teenuste pakkumise eest makstava hüvitise täpset summat ette kindlaks määrama. Selle asemel piisab, kui nad määratlevad eelnevalt rahastamiskõlblike kulude arvutamise vahendid niivõrd, kuivõrd kuludid saab otseselt seostada üldist majandushuvi pakkuvate teenuste osutamisega. Tõepoolest oli Sardiinia maakond praegusel juhul, kui ta otsustas teha Saremarile ülesandeks avada saart mandriga ühendavad laevaliinid, arvanud, et selliste teenuste osutamine ei too kaasa kahjumit. Teoreetiliselt oleks hüvitis võinud osutada tarbetuks, kuid sellegipoolest ei jätud seda kõrvale.
- (117) Sardiinia maakond juhib tähelepanu, et kuna kõnealuste teenuste osutamise kohta peeti eraldi raamatupidamisarvestust, peaks olema avaliku teenuse osutamisega kaasnenud netokuludid lihtne kindlaks teha.

Altmark 3

- (118) Kõnealuste avalike teenuste osutamisel kasutas Saremar eraldi raamatupidamisarvestust. Sardiinia maakond on seisukohal, et see on piisav tagamaks, et riigi vahenditest hüvitati ettevõtjale vaid registreeritud puudujääki. Sardiinia maakonna arvates ei makstud seega Saremarile ülemäärast hüvitist.

Altmark 4

- (119) Sardiinia maakond on seisukohal, et neljas Altmarki tingimus on täidetud, arvestades, et liinidel kasutatavad laevad olid liisitud turutingimustel ja punkrikütuste kulud vastavad turumääradele. Kõik muud kulutuste komponendid (kindlustus, navigatsiooni lisateenused, sadamaõigused) on turupõhised.

4.1.2. KOKKUSOBIVUSEGA SEOTUD KÜSIMUSED

- (120) Sardiinia maakond väidab, et Sarehari liigitamine sõltuvaks teenusepakkujaks välistab merekabotaaži määruuses sätestatud mittediskrimineerimise tingimuse kohaldamise ja avaliku teenuse andmisega Saremarile ei rikuta seega üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitlevat 2005. ega 2011. aasta otsust.
- (121) Sardiinia maakond selgitab, et kõik meetme olulised elemendid olid määratletud juba aprillis 2011. Enne üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitleva 2011. aasta otsuse jõustumist antud mis tahes abi tuleks hinnata üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitleva 2005. aasta otsuse kohaselt. Sardiinia maakond eeldab nendes sätestatud kokkusobivustingimuste täitmist. Täpsemalt:
- teenuse osutamine tehti Saremarile ülesandeks läbipaistvate, mittediskrimineerivate tingimuste alusel merekabotaaži määruuse tähenduses;
 - järgitud on üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitleva 2005. aasta otsuse artikli 2 lõike 1 punktides a ja c sätestatud piirmäärasid: toetus jääb alla 30 miljoni euro ja kummalgi liinil veeti alla 300 000 reisija;
 - teenused on seaduspäraselt liigitatud üldist majandushuvi pakkuvateks teenusteks ja nende osutamine on tehtud ülesandeks Saremarile mitme õigusakti alusel vastavalt artiklile 4;
 - Saremarile saart mandriga ühendavate liinide teenindamise eest makstud hüvitis ei ületa vastavalt artiklile 6 teenuste osutamise käigus kantud kulude katmiseks vajalikku summat.

- (122) Sardiinia maakond väidab, et meede oleks igal juhul vastanud ka üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitlevale 2011. aasta otsusele, arvestades, et:
- a) järgitakse selle artikli 2 lõike 1 punktis d sätestatud teist piirmäära;
 - b) teenuse osutamine tehti Saremarile ülesandeks pärast tehnilisi arutelusid eraettevõtjatega. Lisaks laekus Sardiinia maakonnale eraettevõtjate pakutud teenuse kohta arvukalt kaebusi;
 - c) hüvitises võetakse arvesse ettevõtja netokulusid teenuse osutamisel;
 - d) võttes arvesse vastavate maakondlike otsuste avaldamist, on järgitud läbipaistvuse nõudeid.
- (123) Lõpuks väidab Sardiinia maakond, et meedet ei saa lugeda konkurentsi moonutavaks liidu huvidega vastuolus oleva määral, kuna selle eesmärk on tagada territoriaalne järjepidevus ja see on piiratud üldist majandushuvi pakkuvate teenuste osutamisel tekkinud puudujäägiga.

4.2. REKLAAMITEGEVUS

- (124) Sardiinia maakonna sõnul vastab reklaamitegevuse jaoks makstud toetus Saremari osutatud teenustele ega anna seega äriühingule mingit lubamatut majanduslikku eelist.
- (125) Sardiinia maakond on seisukohal, et hinnates hinna vastavust turutingimustele, tuleb võtta nõuetekohaselt arvesse seda, et kõnealune reklaamitegevus ei piirdunud algselt ettenähtud 2011. aasta tippaajaga, vaid ulatus kokkuvõttes 2012. aastasse.
- (126) Menetluse hilisemas etapis, 28. juunil 2013 esitas Sardiinia maakond komisjonile eksperdihindangu reklaamitegevuse hinna põhjendamiseks. Ekspert jõudis järeldusele, et Saremari 2011. ja 2012. aastal tehtud reklaami turuväärtus jääb vahemikku 2 458 168 kuni 2 609 631 eurot (ilma käibemaksuta). Seega leiab Sardiinia maakond, et tema Saremarile makstud hind oli põhjendatud. Turumaksumust on võrreldud keskmiste reklaamikuludega ruutmeetri kohta, mis on leitud selliste parameetrite alusel nagu kestus (arvesse võeti teatavaid soodustusi reklaamikampaania jätkamisel 2012. aastal), reklaami liik (sise- või välireklaam) ja asukoht (suuremad linnad, elanikkonna oluline sissevool, suurema liiklusega alad).
- (127) Sardiinia maakond väidab, et kui Saremarile reklaamitegevuse eest makstud hinna loetakse liiga kõrgeks, piirduks äriühingule antud eelis tegelikult makstud hinna ja teenuste turuväärtuse vahega. Lõpuks leiab Sardiinia maakond, et mis tahes sellise abi kokkusobivust tuleks hinnata Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 106 lõike 2 alusel.

4.3. KOLME MILJONI EURO SUURUNE LAEN JA KINNITUSKIRJAD

- (128) Sardiinia maakond väidab, et Saremarile antud kolme miljoni euro suurune krediidiliin ei hõlmanud maakondlike vahendeid. Selle andis Saremarile erafinantseerimisautus BS pank turutingimustel. Kuid Saremar ei ole krediidiliini kasutanud ning juulis 2011 kooskõlas otsusega 23/2 väljastatud kinnituskiri aegus 30. novembril 2011. Kuna kinnituskiri ei olnud seotud äriühingu finantskohustustega, ei saa seda pidada tagatiseks.
- (129) Teist, otsusega 52/119 heaks kiidetud kinnituskirja ei väljastatud ja seepärast ei ole Sardiinia maakonnal Saremari kasuks siduvaid kohustusi. Õigupoolest ei ole otsusega 52/119 ette nähtud finantstehingut (arvelduskrediit summas 5 miljonit eurot) kunagi lõpule viidud. Nagu tuletati meelde otsuses 12/15, taotles ja sai Saremar lepingu alusel MPS pangalt laenu ilma Sardiinia maakonna tagatiseta.

4.4. REKAPITALISEERIMINE

- (130) Sardiinia maakond rõhutab, et rekapitaliseerimine ei ole seotud teenuste osutamisega, mida Saremar teostas kahel Sardiinias Itaalia mandriosaga ühendaval liinil. Meede puudutab pigem teenuseid, mida Saremar osutas algse pikendatud lepingu alusel väikesaartele ja Korsikale.

- (131) Otsuses 36/6 sätestatud 11,5 miljonit eurot vastab Tirrenia vastu maksejõuetusmenetluses esitatud nõudele. Kõnealune summa aga viitab Tirrenia kontserni finantstehingutele, mis tehti enne 2009. aastat. Seepärast oleks see summa olnud lubatud juba 2004. aastal, kui komisjon võttis vastu oma lõppotsuse algsete lepingute kohta kuni 2008. aasta lõpuni.
- (132) Praeguseks on rekapitalizeerimine toimunud vaid osaliselt. 15. juuni 2012. aasta otsusega sätestati Saremari aktsionäride koosolekul suurendada äriühingu aktsiakapitali 1 209 010,64 eurolt 6 099 961 euroni, emiteerides 307 765 lihtaktsiat nimiväärtusega 19,82 eurot. 11. juulil 2012 suurendas Sardiinia maakond Saremari kapitali vaid 824 309,6 euro võrra. Sardiinia maakond lubas ülejäänud 4 066 640,67 eurot märkida tingimusel, et peetakse kinni kavatsatud meetmete rakendamiskeelust ja komisjoni teavitatakse tegevusest.
- (133) Sardiinia maakond rõhutab, et rekapitalizeerimisega taheti tagasi saada vaid vahendid, mis olid igal juhul juba Saremari käsutuses. Meede ei hõlma uute riigi vahendite üleandmist ega ole seetõttu riigiabi. Meedet tuleks pidada kokkusobivaks turumajandusliku investeerimise põhimõttega, arvestades, et see tugineb eelnevalt määratletud äriplaanile ja et selle eesmärk on optimeerida äriühingu müügitulu usaldusväärse elujõulisuse tagamiseks.
- (134) Lõpuks rõhutab Sardiinia maakond, et eraettevõtjad – eelkõige GNV ja Moby – on saanud kasu tegevuskahju hüvitamiseks mõeldud kapitali suurendamisest. Mõni neist toimingutest on eeldatavasti leidnud aset üheaegselt Sardiinia maakonna poolt Saremari kasuks võetud meetme rakendamisega.

5. HUVITATUD ISIKUTE MÄRKUSED

5.1. MOBY

5.1.1. HÜVITIS SARDIINIA JA ITAALIA MANDRIOSIA VAHELISE KAHE LIINI TEENINDAMISE EEST

- (135) Moby väidab, et Saremaril oli võimalik teenindada saart mandriga ühendavat kaht laevaliini 2011. ja 2012. aastal kuludest madalamate hindadega ainult tänu Sardiinia maakonna antud toetusele. Moby väidab, et Saremari äärmiselt madalad hinnad on turu struktuuri märkimisväärselt muutnud. Kuni 2011. aastani kõnealustel liinidel tegutsenud eraettevõtjatel, nagu GNV või Forship (Sardinia Ferries), ei olnud muud võimalust kui turult lahkuda.
- (136) Moby sõnul ei ole meedet võimalik põhjendada üldsuse huviga vähemalt kahel põhjusel.
- (137) Esiteks võttis Itaalia 18. juulil 2012 CINiga uut lepingut sõlmides arvesse kõiki õiguspäraseid avalike teenustega seotud huvisid; leping hõlmas avaliku teenindamise kohustuste täitmist Sardiinia ja Itaalia mandriosa vahelistel liinidel. Uues lepingus sätestati Genova — Porto Torrese ja Civitavecchia—Olbia liini avaliku teenindamise kohustus madalhooajal (aasta ringi, välja arvatud juunist septembrini) vähemalt iga päev. Samuti sätestati lepingus tariifide ülempiir ja täiendav elanikele mõeldud soodustariif kõikidel avaliku teenuse osutamise raames teenindavatel liinidel. Sellega kehtestati mahu miinimumnõuded iga kõnealuse liini kohta eraldi.
- (138) Teiseks ei ole meetmega seotud tõelist avaliku teenindamise huvi, sest kaks kõnealust liini on oma olemuselt kommertsliinid. Lisaks madalhooajale on Saremar liine teenindanud ka 2011. ja 2012. aasta tippahooajal, kui turul tegutses ka mitu muud ettevõtjat. Kõnealused liinid jäeti uue lepingu reguleerimisalast välja just nende ärilise olemuse tõttu suvehooajal.
- (139) Lisaks ei määratleta ülesande andmise õigusaktides kõnealuseid teenuseid selgesõnaliselt üldist majandushuvi pakkuvate teenustena ning need ei anna ettevõtjale õigust hüvitisele. Peale selle tegi Sardiinia maakond teenuste osutamise ülesandeks otse Saremarile, ilma eelneva pakkumismenetlusega.
- (140) Moby leiab, et hüvitis ei olnud põhjendatud ja mingil juhul ei vastanud see Saremari kahjumile teenuste osutamisel.

5.1.2. REKLAAMITEGEVUS

- (141) Moby arvates on Saremarile reklaamitegevuse jaoks antud 2 479 000 euro suurune toetus (ilma käibemaksuta) ilmselgelt ebaproportsionaalne. Lisaks ei saa summa 80 % kohest ettemaksu lugeda äris tavapäraseks.
- (142) Samuti väidab Moby Saremari 2011. aasta bilansile tuginedes, et lisaks kolmele miljonile eurole andis amet Saremarile 1 157 000 eurot (ilma käibemaksuta), et hüvitada summa, mis Saremar eeldatavalt tasus kampaania „Suvi 2011 – Flotta Sarda“ raames (vt põhjendus 80). Moby väidab, et kõnealune summa kujutas endast samuti Saremarile antavat abi.
- (143) Lõpuks ei olnud amet korraldanud reklaamiteenustega seoses eelnevalt pakkumismenetlust.

5.1.3. KOLME MILJONI EURO SUURUNE LAEN JA KINNITUSKIRJAD

- (144) Teise kinnituskirjaga seoses (vt põhjendus 87) tuletab Moby meelde, et otsusega 52/119 kinnitas Sardiinia maakond, et teenuse pakkumise alustamiseks Civitavecchia–Olbia liinil on vaja võtta MPS pangast kohe laenu ja et pank oli küsinud Sardiinia maakonnalt tagatist. See, et kinnituskiri võeti otsusega 12/15 ametlikult tagasi, ei ole meetme liigitamisel riigiabiks oluline, sest MPS pank oli seda selgesõnaliselt nõudnud ja see oli juba mõju avaldanud.

5.1.4. REKAPITALISEERIMINE

- (145) Moby toetab täielikult komisjoni algset seisukohta rekapiitalseerimise suhtes. Ta väidab, et erainvestor ei oleks äriühingu rasket majanduslikku seisundit ja elujõulisuse taastamise väljavaadete puudumist arvestades sama investeeringut teinud. Samuti tegi rekapiitalseerimine MPS panga laenu Saremarile hõlpsamini kättesaadavaks ning seetõttu sarnaneb selle mõju tagatise mõjuga, mis annab seega Saremarile majandusliku eelise.

5.1.5. MUUD MEETMED

- (146) Moby viitab ka täiendavale neljale miljonile eurole, mille Sardiinia maakond andis Saremarile oktoobris 2011. Eeldatavasti täiendas summa toetust, mida riik maksis tegevuskulude suurenemise tulemusena väikesaarte ja Korsika liinidel, mida Saremar teenindas algse pikendatud lepingu alusel. Moby väidab, et kõnealune meede kujutab endast lisaabi Saremarile, millest komisjoni eelnevalt ei teavitatud.
- (147) Moby arvates on kõik hinnatavad meetmed ebaseaduslikud ja Saremarile antud abi on siseturuga kokkusobimatu.

5.2. TEISED HUVITATUD ISIKUD

- (148) Ükski teine huvitatud isik ei ole menetlustähtaja jooksul käesolevas otsuses käsitletud meetmete kohta märkusi esitanud.
- (149) Uurimise hilisemas etapis esitas GNV 3. juulil 2013 komisjonile kaks dokumenti: i) kohtu määratud eksperdi aruande seoses kohtuprotsessiga tsiviilasjas, mille algatas GNV Genova kohtus Saremari vastu ja ii) 11. juuni 2013. aasta kohtumääruse aruande kinnitamise kohta.
- (150) Ekspert käsitles kolme praeguse riigiabi hindamise seisukohast olulist küsimust, mis lisati aruandesse: i) kas rekapiitalseerimine andis saart mandriga ühendavat kaht liini teenindavale äriüksusele eelise või mitte, ii) rekapiitalseerimise vastavus turumajandusliku investeerimise põhimõttele ning iii) Saremarile reklaami jaoks makstud toetuse vastavus turutingimustele.
- (151) Aruande kohaselt oli rekapiitalseerimise eesmärk tagada äriühingu toimimine, arvestades, et algse lepingu pikendamine järgmiseks 12 kuuks ja seega ka toetuse maksmine järgmiseks aastaks oli teadmata. Aruanne tugineb 2011. aasta bilansiga kinnitatud dokumendile, ⁽²⁸⁾ milles tuletatakse meelde, et saart Itaalia mandriosaga ühendava kahe liini tegevuskahjum oli 2011. aastal 214 000 eurot ning et Tirrenia erastamisega seotud ebaselguse tõttu ei olnud teada ka riigi toetused. Aruandes järeldatakse, et rekapiitalseerimine oli vajalik tegevuse jätkamiseks. See oli kasulik nii Sardiiniat väikesaartega ühendavaid laevaliine kui ka mandriga ühendavaid laevaliine teenindavale äriüksusele.

⁽²⁸⁾ Aruandes viidatakse dokumendile Relazione al bilancio 2011.

- (152) Edasi öeldakse aruandes, et Saremari kogukasum 2011. aastal oli 2 523 439 eurot. See sisaldas riigiga sõlmitud lepingu alusel teenindavateelt liinidelt teenitud kasumit 2 737 797 eurot ja saart mandriga ühendavateelt liinidelt saadud kahjumit 214 358 eurot.
- (153) Samuti leidis ekspert, et äriühingu ebakindla seisundi tõttu ei vastanud rekapitalizeerimine turumajandusliku investeerimise põhimõttele, sest äriühing oli kaotanud rohkem kui kolmandiku oma registreeritud kapitalist, tegutses karmi konkurentsiga turul, ja selle ärilised väljavaated olid piiratud. Ta oli arvamusel, et erainvestor ei oleks väga tõenäoliselt sellisesse tegevusse investeerinud.
- (154) Reklaamitegevuse hinna vastavuse kohta turuväärtusele märkis ekspert, et äriühingu 2011. aasta bilansi kohaselt oli Saremar saanud saart mandriga ühendavaid liine teenindavate laevadega seoses reklaamiteenuste jaoks 2 479 000 eurot hüvitist. Hinna turuväärtusele vastavuse analüüsimiseks jagas ta transporditeenuse osutamisel tekkinud kulud reisijate arvuga. Tulemuseks saadud maksumust 18,47 eurot reisija kohta peeti sedalaadi reklaami tavamaksumusega võrreldes liiga kõrgeks, seda enam, et reklaam oli suunatud pardal olevatele reisijatele, kes olid Sardiinia juba turismisihtkohaks valinud. Leiti, et Sardiinia maakonna makstud hind ei kajasta Saremari reklaamitegevuse turuväärtust.
- (155) GNV on esitanud komisjonile ka Saremari märkused riikliku menetluse käigus esitatud aruande kohta. Oma märkustes rõhutas Saremar, et Itaalia konkurentsiamet oli juba kinnitanud, et tema turuosa Sardiinias Itaalia mandriosaga ühendavate mereveoteenuste turul oli jäänud tagasihoidlikuks ning seepärast ei saanud ta eelnevaid turutingimusi mõjutada. Samuti kinnitas Saremar Sardiinia ja mandri vahelistel liinidel 2011. aastal saadud kahjumit (214 358 eurot). Ta märkis, et kahel saart mandriga ühendaval laevaliinil teenitud kahjumi katmiseks oleks äriühing pidanud tõstma tariifid eraettevõtjatega samale tasemele.
- (156) Teenuste osutamise lõpetamine neil kahel liinil septembris 2011 aitas tegevuskahjumit piirata. Liinide teenindamise jätkamine oleks mõjutanud tulemusi negatiivses suunas ja oleks viinud Sardiinia maakonna sekkumiseni tegevuskahjumi katmiseks.
- (157) Saremar rõhutas, et rekapitalizeerimise ajal oli äriühingu olukord riiklike toetuste kärpimise (enam kui mõõduka) ohu tõttu kriitiline. Kuna riik ei saanud äriühingut toetada (ka mitte juhtimisel), oli äriühingu finantsseisund küllaltki murettekitav. Saremari sõnul ei ole eraettevõtjatega võrdlemine seetõttu kohane.

6. ITAALIA MÄRKUSED HUVITATUD ISIKUTE MÄRKUSTE KOHTA

- (158) Itaalia ei esitanud Sardiinia maakonna poolt Saremari kasuks võetud meetmeid käsitlevate huvitatud isikute märkuste kohta oma tähelepanekuid.

7. HINNANG

7.1. ABI OLEMASOLU EUROOPA LIIDU TOIMIMISE LEPINGU ARTIKLI 107 LÕIKE 1 TÄHENDUSES

- (159) Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 kohaselt „on igasugune liikmesriigi poolt või riigi ressurssidest ükskõik missugusel kujul antav abi, mis kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi, soodustades teatud ettevõtjaid või teatud kaupade tootmist, siseturuga kokkusobimatu niivõrd, kuivõrd see kahjustab liikmesriikidevahelist kaubandust.“
- (160) Artikli 107 lõikes 1 esitatud kriteeriumid on kumulatiivsed. Selleks et teha kindlaks, kas teatatud meetmed kujutavad endast riigiabi artikli 107 lõike 1 tähenduses, peavad olema täidetud kõik allpool loetletud tingimused. Täpsemalt peaks rahaline toetus
- olema saadud riigilt või riiklikest vahenditest;
 - soodustama teatud ettevõtjaid või teatud kaupade tootmist;
 - moonutama konkurentsi või ähvardama seda moonutada;
 - kahjustama liikmesriikide vahelist kaubandust.

7.1.1. HÜVITIS SARDIINIA JA ITAALIA MANDRIOSIA VAHELISE KAHE TÄIENDAVA LIINI TEENINDAMISE EEST

Riiklikud vahendid

- (161) Riigiabina käsitlemiseks peab finantsmeede olema riigiga seostatav ja pärinema otseselt või kaudselt riiklikest vahenditest.
- (162) Sardiinia maakond maksis Saremarile kahe mereliini teenindamise eest hüvitist maakonna eelarvest. Seepärast on hüvitis seostatav riigiga ja antud riigi vahendite kaudu.
- (163) Saremarile reklaamitegevuse jaoks antud toetus võib olla riigiga seostatav, arvestades, et amet kuulub täielikult Sardiinia maakonnale ja tema ülesanne on rakendada regionaalpoliitikat turismi ja regionaalarengu valdkonnas. Kõnealuse meetme riigiga seostatavust ei seatud kahtluse alla ei komisjoni käsutuses olevas teabes ega märkustes, mille huvitatud isikud esitasid pärast menetluse algatamist.
- (164) Kinnituskirjade puhul märgib komisjon, et neis kinnitatakse vaid Sardiinia maakonna valmisolekut teavitada panku osaluse mis tahes muutustest koos kinnitusega, et aktsionärina tagab Sardiinia maakond Saremari tulemusliku, tõhusa ja ökonoomse juhtimise. Kui võrd kinnituskirjadega ei tagatud Saremari finantskohustusi, ei toonud need edaspidiseks kaasa võimalikku koormust riigi vahenditele. Sellega seoses järeldeb komisjon, et need ei kujutanud endast riigiabi.
- (165) Kõiki muid meetmeid rahastab Sardiinia maakond otse maakonna eelarvest ja seetõttu on tegemist riigi vahenditega.

Valikulisus

- (166) Kõik hinnatavad meetmed, sealhulgas hüvitis mereliinide teenindamise eest, antakse ühele saajale ja on seetõttu selgelt valikulised.

Majanduslik eelis

Hüvitis Sardiinia ja Itaalia mandriosa vahelise kahe liini teenindamise eest

- (167) Ametliku uurimismenetluse käigus väitis Sardiinia maakond kõigepealt, et nende kahe liini teenindamise eest makstav hüvitis vastab turumajandusliku investeerimise põhimõttele. Seega eeldas Sardiinia maakond, et ta on Altmarki kriteeriumid täitnud.
- (168) Ulatus, milles hüvitis vastab Altmarki kriteeriumidele, hinnatakse põhjenduses 180 jj. Üldise tähelepanekuna märgib aga komisjon, et turumajandusliku investeerimise põhimõtte kohaldamisel ja Altmarki kriteeriumide täitmisel tuleb vahet teha. Ehkki mõlema kriteeriumiga hinnatakse abi saajale antud võimalikku eelist, viitavad nad selgesti erinevatele rollidele, mida riiklikud asutused võivad finantsmeetmeid teatava äriühingu kasuks võttes etendada. Turumajandusliku investeerimise põhimõtet kohaldatakse siis, kui riiklikud asutused tegutsevad aktsionäri rollis (st eelkõige tegevusest kasumi saamiseks), samal ajal kui Altmarki kriteeriumide kohaldamine on kohane juhul, kui riiklikud asutused taotleavad üldsuse huviga seotud eesmärke, mis ei ole iseloomulikud eraettevõtjatele (st kasumi teenimise väljavaade on sekundaarne, kui üldse on olemas) ⁽²⁹⁾. Seepärast tunduvad Sardiinia maakonna argumendid Sardiinia ja Itaalia mandriosa vahelise kahe liini teenindamise eest hüvitise maksmise põhjendamiseks vastuolulised.
- (169) Komisjon märgib lisaks, et meede vastab turumajandusliku investeerimise põhimõttele üksnes siis, kui see põhineb abisaaja usaldusväärsetel elujõulisuse väljavaadetel. Sardiinia maakond väidab, et menetlus ja toimingud, mida ta tegi enne Saremarile kõnealuste liinide teenindamise ülesande andmist, on võrreldavad eraettevõtja

⁽²⁹⁾ Vt *mutatis mutandis* liidetud kohtuasjad C-214/12 P, C-215/12 P, C-223/12 P: Land Burgenland vs. komisjon, 24. oktoobri 2013. aasta otsus, EKLis veel avaldamata, punkt 56.

menetluse ja toimingutega sarnastes oludes. Sellegipoolest ei ole komisjonile uurimise käigus esitatud äriplaani ega turu-uuringut, mille Saremar enne riikliku toetuse saamist tõenäoliselt läbi viis, ehkki liikmesriik pidi esitama objektiivsed tõendid, mis näitavad, et Sardiinia ja Itaalia mandriosa vahelise kahe liini teenindamise hüvitamisel tegutseb riik aktsionärina⁽³⁰⁾. Oma 26. septembri 2013. aasta kirjas kinnitas Sardiinia maakond vastupidi, et kuigi otsusega 36/6 oli äriplaani koostamine ette nähtud, siis sellist plaani liinide teenindamiseks 2012. aasta suvel ei koostatud. Seega vähemalt 2012. suvehooaja puhul otsustas Sardiinia maakond nende kahe liini teenindamist jätkata enne, kui Saremar oli koostanud äriplaani. Lisaks oli Saremari bilansi kohaselt ja ka vastavalt Saremari enda kinnitusele siseriikliku tsiviilkohtumenetluse käigus nende kahe liini teenindamine 2011. aasta suvehooajal toonud kahjumit ega saanud seega mõistlikult põhjendada otsust jätkata samade liini teenindamist 2012. aastal, seda enam, et puudus äriplaani või hinnang, mis oleks näidanud, et liinid hakkavad edaspidi olulist kasumit tooma. Kokkuvõttes leiab komisjon, et hüvitist Sardiinia ja Itaalia mandriosa vahelise kahe liini teenindamise eest ei saa omistada riigile kui aktsionärile ning järelikult ei vasta see turumajandusliku investeerimise põhimõttele.

- (170) Seoses Altmarki kriteeriumide väidetava täitmisega kinnitab Itaalia, et määratletud avalik ülesanne oli kahe eespool osutatud kabotaažliini teenindamine taskukohaste tariifidega⁽³¹⁾. Sellega seoses märgib komisjon, et teenuseid võib lugeda üldist huvi pakkuvateks teenusteks vaid siis, kui riikliku hüvitise puudumisel ei pakutaks neid turul rahuldavalt ja riiklike asutuste määratletud tingimustega (nagu näiteks hind) sarnastel tingimustel⁽³²⁾. Sardiinia maakonna sõnul tehti nende kahe liini ajutine teenindamine Saremarile ülesandeks lühiajalise meetmena, kuni rakendatakse tõhusamaid abimeetmeid turutõrke kõrvaldamiseks taskukohase ühenduse pakkumisel Sardiinia ja Itaalia mandriosa vahel.
- (171) Ehkki ülesande andmise õigusaktides ei liigitata nende kahe saart mandriga ühendava liini teenindamist üldist majandushuvi pakkuvaks teenuseks, viidatakse aktides teenindamise üldise eeltingimusena tariifide taskukohasusele. Kogu ametliku uurimismenetluse jooksul on Sardiinia maakond ja Saremar rõhutanud, et meedet võib põhjendada sellega, et tegemist on üldist majandushuvi pakkuva teenusega. See põhjendus ilmneb eriti nende märkustest 2012. aasta otsuse kohta, vaatamata lisaargumendile turumajandusliku investeerimise põhimõttele vastavuse kohta.
- (172) Järgmisena uurib komisjon Altmarki kohtuasjas kohtu esitatud tingimuste väidetavat järgimist, et otsustada, kas Saremarile avalike teenuste pakkumise eest makstud hüvitis annab Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses eelise. Tingimused on kumulatiivsed, nii et kui vaid üks neist on täitmata, loetakse, et hüvitis andis abisaajale Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses eelise. Tingimused võib kokku võtta järgmiselt:
- a) abi saav ettevõtja peab reaalselt täitma avaliku teenuse osutamise kohustust ning tema kohustused peavad olema selgelt kindlaks määratud (Altmark 1);
 - b) hüvitise väljaarvutamise parameetrid tuleb eelnevalt objektiivsel ja läbipaistval viisil kindlaks määrata (Altmark 2);
 - c) hüvitis ei tohi olla suurem, kui on vajalik avaliku teenindamise kohustuse täitmisest tulenevate kulude täielikuks või osaliseks katmiseks, arvestades seotud tulu ja mõistlikku kasumit (Altmark 3);
 - d) kui avaliku teenindamise kohustust täitvat ettevõtjat ei valitud konkreetsel juhul avalikus hankemenetluses, mis võimaldab välja valida kandidaadi, kes suudab üldsusele asjassepuutuvaid teenuseid osutada kõige odavamalt, peab sobiva hüvitise tase olema kindlaks määratud selliste kulude analüüsi alusel, mida keskmise suurusega, hästi korraldatud juhtimise ja asjassepuutuva avaliku teenindamise nõudluse rahuldamiseks vajalike sobivate transpordivahenditega varustatud ettevõtja oleks nende kohustuste täitmiseks kandnud, arvestades nende kohustuste täitmisega seotud tulusid ja mõistlikku kasumit (Altmark 4).

⁽³⁰⁾ Liidetud kohtuasjad C-214/12 P, C-215/12 P, C-223/12 P, tsiteeritud, punkt 57.

⁽³¹⁾ Nagu kinnitab Itaalia maksuamet, võib Sardiinia Olbia ja Golfo Aranci sadamat pidada nõudluse seisukohast asendatavaks. Sama kehtib Liguria Genova ja Vado Ligure sadama kohta.

⁽³²⁾ Vt komisjoni teatis Euroopa riigiabi eeskirjade kohaldamise kohta üldist majandushuvi pakkuvate teenuste osutamise eest makstava hüvitise suhtes (ELT C 8, 11.1.2012, lk 4), punktid 47 ja 48.

Altmark 2

- (173) Selguse mõttes peab komisjon praegusel juhul otstarbekamaks alustada analüüsi teisest Altmarki tingimusest.
- (174) Sellega seoses märgib komisjon, et hüvitise arvutamise parameetreid ei ole eelnevalt kindlaks määratud. Õigupoolest ei olnud ülesande andmise aktides, täpsemalt otsustes 25/69, 48/65 ja 36/6 Golfo Aranci – Civitavecchia liini ning otsustes 27/4 ja 36/6 Vado Ligure – Porto Torrese liini kohta, selgesõnaliselt viidatud ühelegi hüvitisele, mida tuleks Saremarile kõnealuste liinide teenindamise eest maksta. Sardiinia maakond ise tunnistas, et esialgu ei olnud mingit hüvitist ette nähtud, sest liine loeti äriliselt elujõuliseks ja Saremar pidi liinide teenindamise abil saavutama majandusliku tasakaalu. Sardiinia maakond ei kavatsenud tõepoolest Saremarile kõnealuste teenuste eest hüvitist maksta. Kuna esiteks ei olnud kahe kõnealuse liini teenindamise eest hüvitist ette nähtud ja teiseks anti Saremarile vabadus kulude tagasiteenimiseks tariife kohandada, ei ole komisjonil võimalik järeldada, et (olematu) hüvitise arvutamise parameetrid määrati eelnevalt objektiivselt ja läbipaistvalt kindlaks.
- (175) Nagu näitab otsus 20/57, oli eraldi raamatupidamisarvestuse kohustuse eesmärk tagada Saremar majanduslik tasakaal liinide teenindamisel, mitte määratleda tulevase hüpoteetilise hüvitise parameetrid, kusjuures hüvitis oli õigupoolest algusest saadik välistatud.
- (176) Sardiinia maakonna otsus maksta Saremarile kahe kõnealuse liini teenindamise eest hüvitist võeti vastu alles 7. augustil 2012 ja seepärast töötati hüvitismehhanism välja hiljem, pärast puudujäägi tekkimist liinide teenindamisel. Nagu juba osutatud, ei olnud ei hüvitise summat ega selle arvutamise parameetreid võimalik määratleda eelnevalt, sest nende kahe liini teenindamist, mida loeti „peamisteks kommerts- ja turismiliinideks“, ⁽³³⁾ peeti elujõuliseks ning eeldati, et Saremar kasutab kõnealuseid liine majandusliku tasakaalu saavutamiseks. Komisjon tuletab meelde, et ülesande andmise aktides sätestati selgelt Saremar vabadus kahe liini teenindamise elujõulisuse säilitamiseks tariife kohandada. Peale selle märgib komisjon, et Saremaril ei olnud üksnes õigus tariife elujõulisuse eesmärgile vastavalt muuta, vaid ta ka tegi seda. Eelkõige mainiti Saremaril 2012. aasta ettepanekus Porto Torrese – Vado Ligure liini tariifide kohta, et kavandatavad tariifid kajastavad samal liinil 2011. aastal kohaldatud tariifidega võrreldes väikest kasvu, mis võimaldaks äriühingul kulud tagasi teenida. Kavandatava tariifi alusel oli Saremar sel ajal prognoosinud liinil [...] euro suurust (*) kasumit.
- (177) Lisaks märgitakse otsuses 36/6, et „kohustus säilitada kokkusobimatu riigiabi andmise vältimiseks majanduslik tasakaal ei võimalda avada lähitulevikus teisi liine“. Seega oli juba ülesande andmise aktide väljastamise ajal selge, et Sardiinia maakond ei kavatse kõnealuse kahe liini jaoks hüvitist maksta. Veelgi enam, on ühtlasi selge, et juba sel ajal oli Sardiinia maakond teadlik, et turusituatsiooni arvestades loetaks saart Itaalia mandriosaga ühendavate kabotaazliinide teenindamise eest makstavaid toetusi tõenäoliselt siseturuga kokkusobimatuks riigiabiks. Oma aruandes Sardiinia maakonna 2012. aasta finantsaruannete kohta ütles Itaalia kontrollikoda: „nende kahe liini teenindamine [...], täitmata kaugelki majandusliku tasakaalu kohustust, et vältida ühenduse eeskirjadega kokkusobimatu riigiabi maksmist, nagu sätestatud otsuses 48/65, oleks ilma maakonna 10 miljoni euro suuruse toetuseta toonud kaasa kahjumi üle 13 miljoni euro“ ⁽³⁴⁾.
- (178) Nagu allpool esimese Altmarki tingimuse analüüsiga seoses selgitatud, leiab komisjon kokkuvõttes, et käesolevas otsuses analüüsitud ajavahemiku osa jooksul ei tehtud Saremarile ülesandeks määratleda selgelt taskukohaste tariifide tase. Kuivõrd taskukohaste tariifidega seotud avaliku teenindamise kohustuse eest makstava hüvitise arvutamise parameetrid peavad olema kindlasti seotud taskukohaseks peetavate tariifide tasemega ning et see tase ei olnud praegusel juhul alati selgelt määratletud, ei saa hüvitise arvutamise parameetreid lugeda eelnevalt objektiivselt ja läbipaistvalt määratletuks.

⁽³³⁾ Otsus 27/4.

(*) Ärisaladus.

⁽³⁴⁾ Relazione sul Rendiconto generale della Regione autonoma della Sardegna per l'esercizio finanziario 2012, lk 360, kättesaadav aadressil: http://www.corteconti.it/export/sites/portalecdc/_documenti/controllo/sezioni_r_iunite/sezioni_r_iunite_regione_sardegna/2013/relazione_parifixa.pdf.

- (179) Kokkuvõttes leiab komisjon, et teist Altmarki tingimust ei saa praegusel juhul täidetuks lugeda ja seetõttu anti hüvitisega Saremarile Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses eelis.

Altmark 1

- (180) Komisjonil on suured kahtlused ka esimese Altmarki tingimuse täitmise suhtes.
- (181) Sellega seoses tuleb arvestada, et üldist huvi pakkuva teenuse kohta ei ole liidu õiguses ühest ja täpset määratlust ei esimese Altmarki tingimuse ega Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 106 lõike 2 tähenduses ⁽³⁵⁾. Komisjoni teatise (Euroopa riigiabi eeskirjade kohaldamise kohta üldist majandushuvi pakkuvate teenuste osutamise eest makstava hüvitise suhtes) ⁽³⁶⁾ punkt 46 on sõnastatud järgmiselt:

„Kui konkreetsed, üldist majandushuvi pakkuvate teenuste ulatust määratlevad liidu eeskirjad puuduvad, on liikmesriikidel lai tegutsemisruum konkreetse teenuse määratlemiseks üldist majandushuvi pakkuvana ja maksta teenuse pakkuvale hüvitist. Komisjoni pädevus piirdub selles küsimuses kontrollimisega, kas liikmesriik ei ole teinud ilmset viga, määratledes konkreetse teenuse üldist majandushuvi pakkuvana, ja selle hindamisega, kas hüvitise näol on tegu riigiabiga. Kui konkreetsed liidu eeskirjad on olemas, peavad liikmesriigid neist teenuste määratlemisel lähtuma, ilma et see piiraks komisjoni kohustust hinnata, kas üldist majandushuvi pakkuv teenus on määratletud riigiabi kontrollimise seisukohast nõuetekohaselt.“

- (182) Seepärast on riiklikel asutustel õigus asuda seisukohale, et teatavad teenused pakuvad üldist huvi ja neid tuleb osutada üldsuse huvide kaitsmiseks avaliku teenindamise kohustuse abil, kui teenuste osutamise tagamiseks nõutaval tasemel või tingimustel ei piisa turujõududest.
- (183) Praegusel juhul oli Itaalia määratletud väidetavalt avaliku teenuse eesmärk teenindada taskukohaste tariifidega Itaalia mandriosa Sardiiniaga ühendavat kahte kabotaažiliini, täpsemalt Civitavecchia – Olbia/Golfo Aranci ja Vado Ligure – Porto Torrese liini.

- (184) Kabotaaži valdkonnas on avaliku teenindamise kohustust reguleerivad üksikasjalikud liidu eeskirjad sätestatud merekabotaaži määruuses, meretranspordiga tegelevatele ettevõtjatele antava võimaliku riigiabi uurimiseks aga ühenduse suunistes meretranspordile antava riigiabi kohta (edaspidi „meretranspordi suunistes“) ⁽³⁷⁾.

⁽³⁵⁾ Kohtuasi T-289/03: BUPA jt vs. komisjon [2008] EKL II-81, punkt 96. Vt ka kohtujurist Tizziano arvamus kohtuasjas C-53/00: Ferring, EKL I-9069, ja kohtujurist Jacobi arvamus kohtuasjas C-126/01: GEMO [2003] EKL I-13769.

⁽³⁶⁾ Komisjoni teatis Euroopa riigiabi eeskirjade kohaldamise kohta üldist majandushuvi pakkuvate teenuste osutamise eest makstava hüvitise suhtes.

⁽³⁷⁾ Komisjoni teatis C(2004)43 – ühenduse suunistes meretranspordile antava riigiabi kohta (ELT C 13, 17.1.2004, lk 3).

(185) Merekabotaaži määruse artikli 4 lõikes 1 sätestatakse:

„Liikmesriik võib sõlmida avalike teenuste osutamise lepinguid laeväihingutega, kes osalevad regulaarsete teenuste osutamisel saartele ja saartelt ning nende vahel, või kehtestada neile avalike teenuste osutamise kohustusi kabotaažiteenuste osutamise tingimusena. Kui liikmesriik sõlmib avalike teenuste osutamise lepinguid või kehtestab avalike teenuste osutamise kohustusi, peab ta seda tegema ühtki ühenduse laevaomanikku diskrimineerimata“.

(186) Meretranspordi suuniste jaotise 9 kohaselt võib kehtestada avalike teenuste osutamise kohustusi või sõlmida avalike teenuste osutamise lepinguid teenuste kohta, millele on viidatud määruse (EMÜ) nr 3577/92 artiklis 4, st plaanipäraste transporditeenuste kohta saartele, saartelt ja nende vahel.

(187) Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt võib avaliku teenindamise kohustuse kehtestada vaid siis, kui see on põhjendatud vajadusega tagada piisavad regulaarsed meretransporditeenused, mida ei ole võimalik tagada ainult turujõudude abil ⁽³⁸⁾. Teatise merekabotaaži määruse tõlgendamise kohta ⁽³⁹⁾ kinnitatakse, et „[I]iunid, mida võib kohustada teenindama avaliku teenuse korras, määravad kindlaks liikmesriigid (k.a maakondlikud ja kohalikud ametiasutused) [...]. Avalike teenuste osutamise kohustust võib eelkõige ette näha saarekabotaaži regulaar-teenusena, juhul kui turuhäirete tõttu ei ole võimalik tagada piisavat teenust“. Veelgi enam, merekabotaaži määruse artikli 2 lõikes 4 määratletakse avaliku teenindamise kohustustena kohustused, mida kõnealune laevaomanik kommertshuvidest lähtudes endale ei võtaks või ei võtaks samas ulatuses või samadel tingimustel.

(188) Nagu eespool osutatud, leiab Sardiinia maakond, et antud juhul on avaliku teenindamise kohustused kehtestatud seoses sellega, et Saremarilt nõutakse taskukohaste tariifide kohaldamist kahel saart Itaalia mandriosaga ühendaval kabotaažiliinil. Allpool olevas tabelis on esitatud Saremari konkreetsed tariifid neil liinidel vastavalt ülesande andmise aktides sätestatule. Arvestades, et ülesande andmise aktides täpseid tariife ei ole ära näidatud, kasutati 2012. aasta puhul tariife, mida Saremar oli pakkunud Sardiinia maakonnale.

Tabel 3

Ülesande andmise aktides sätestatud reisijateveohinnad (tekikohad)

	Golfo Aranci (Olbia) – Civitavecchia	Vado Ligure – Porto Torres
2011. aasta suvehooaeg	(Otsus 25/69) — 21 eurot 15. juunist kuni 15. juulini ja 1. kuni 15. septembrini; — 35 eurot 16. juulist kuni 31. augustini.	(Otsus 27/4) — 35 eurot 22. juunist kuni 15. juulini ja 1. kuni 15. septembrini; — 40 eurot 16. juulist kuni 31. augustini. Sardiinia elanikele kohaldatakse 15 % soodustust.
2012. aasta talvehooaeg	(Otsus 48/65) — Saremar pidi kohaldama 2011. aasta madalhooaja tariifi (st 21 eurot).	<i>Ei teenindata</i>
2012. aasta suvehooaeg	— 21 eurot 16. jaanuarist kuni 30. maini, juunis ja juulis (esmaspäevast neljapäevani) ja 3. septembrist kuni 31. detsembrini 2012; — 25 eurot juunis ja juulis (reedest laupäevani), 30. ja 31. juulil, 1. ja 2. septembril; — 35 eurot 1. kuni 31. augustini.	— 35 eurot (30 eurot kohalikele elanikele) 1. kuni 14. juunini ja 3. kuni 15. septembrini; — 38 eurot (33 eurot kohalikele elanikele) 15. juunist kuni 13. juulini; — 44 eurot (38 eurot kohalikele elanikele) 14. juulist kuni 2. septembrini.

⁽³⁸⁾ Kohtu otsus kohtuasjas C-205/99: Analir jt [2001] EKL I-1271.

⁽³⁹⁾ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele nõukogu määrust (EMÜ) nr 3577/92 (teenuste osutamise vabaduse põhimõtte kohaldamise kohta merevedudel liikmesriikides (merekabotaaž)) tõlgendava teatise ajakohastamise ja parandamise kohta, KOM(2003) 595 (lõplik), 22. detsember 2003.

- (189) Komisjon märgib, et ülesande andmise aktides ei kehtestata Saremari pakutavate (sega)teenuste kiiruse, mahu või regulaarsusega seoses muid avaliku teenindamise kohustusi, välja arvatud võimalik erand otsuse 48/65 näol teenuse alustamise kohta Olbia–Civitavecchia liinil 2012. aasta talvehooajal, milles sätestati, et Saremar peab liini teenindama lõbusõidupraame kasutades iga päev. Samuti ei ole Itaalia ametiasutused väitnud komisjonile uurimise jooksul, et Saremarile on esitatud muid, eespool osutatud ülesande andmise aktides mainimata nõudmisi.
- (190) Komisjon leiab, et isegi eraldi võttes saaks taskukohaste tariifide kohaldamise kohustust pidada avaliku teenindamise kohustuseks ning et seetõttu võib antud juhul üldsuse huviga seotud eesmärgi taotlemine olla õiguspärane, eelkõige saarele suunatud reisijateveoteenuste hinnatõusu kontekstis 2011. aasta suvel sel määral, et võib öelda, et turg ei pakkunud veel nende tariifidega võrreldavaid teenuseid.
- (191) Et kontrollida Saremarile antud avaliku teenindamise kohustuste olemasolu ja Saremarile nende kohustuste täitmisel kantud täiendavate kulude hüvitamise vajadust, peab komisjon uurima:
- a) esiteks, kas teenus oleks ebapiisav, kui selle osutamine jäetaks üksnes turujõudude hooleks, võttes arvesse liikmesriigi kehtestatud taskukohaste tariifidega seotud avaliku teenindamise kohustusi;
 - b) teiseks, kas ettevõtjale tehti tõepoolest ülesandeks täita selgesti määratletud avaliku teenindamise kohustusi.
- (192) Siin toodud põhjustel leiab komisjon, et praegusel juhul ei ole neid tingimusi täielikult täidetud.

2011. ja 2012. aasta suvehooaeg

- (193) 2011. aasta suvel, mil Saremarile tehti ülesandeks teenindada neid kaht liini, osutas Civitavecchia–Olbia liinil regulaarseid teenuseid veel neli muud ettevõtjat ja Genova – Porto Torrese liinil kolm ettevõtjat⁽⁴⁰⁾. Veelgi enam, Tirrenia pakkus Saremari omadega sarnaseid teenuseid, mis kattusid ülesande andmise akti(de)s sätestatud suhteliselt ebaselgete kohustustega. Tõepoolest, nagu eespool kirjeldatud, pakkus Tirrenia kuni juulini 2012 nii Genova – Porto Torrese kui ka Civitavecchia–Olbia liinil segateenuseid avaliku teenindamise kohustuste raames, mis käsitlesid laeva tüüpi, teenuse sagedust ja soodustariife Sardiinia elanikele ja reisijate erikategooriatele vastavalt algetes lepingutes sätestatule (vt põhjendus 14 eespool). Esiialgu sätestati kuni juunini 2012 kehtinud algses lepingus teenuste taskukohasuse tagamiseks ka avaliku teenindamise kohustused seoses tariifidega. Pidades silmas seda, et teatavad liinid ja eelkõige kaks hinnatavat liini „tagasid eriti mahuka reisijatevoo“, otsustasid Itaalia ametiasutused Tirreniale kehtestatud tariifidega seotud kohustused suvehooajal peatada (välja arvatud kohalike elanike tariifid ja muud teenuse sagedust ja laevade liiki käsitlevad kohustused), et võimaldada Tirreniale tema klientidele pakutavate hindade puhul täielikku ärivabadust⁽⁴¹⁾. Samasugune ärivabadus anti uue lepinguga kahe kõnealuse liini tariifidega seoses Tirreniale/CIN-ile alates 2012. aasta juulist⁽⁴²⁾. Seepärast ei ole otsus anda Tirreniale ja Tirreniale/CIN-ile suvehooajal, kui reisijaid on palju ja kõnealuseid liine teenindab ka mitu muud laevafirmat, hindade määramisel vabad käed Itaalia ametiasutuste juhuslik valik, vaid lõppotsus, milleni nad on jõudnud, hinnates sellel aastaajal ettevõtjate osutatavate teenuste piisavust turul. See, et Sardiinia maakond ise leidis alguses, et Saremar suudab taskukohaseid hindu pakkudes ja majanduslikku tasakaalu saavutades teenindada kaht liini, näitab, et turutingimused neil liinidel on sellised, et turuosalisel suudavad pakkuda rahuldavaid teenuseid, eelkõige suvel, kui reisijaid on eriti palju.
- (194) Teisest küljest ei ole Sardiinia maakond esitanud objektiivseid põhjendusi, miks teenused, mida Tirrenia osutas juba algse lepingu alusel, mida oli Saremarile ülesande andmise ajal juba pikendatud, ei oleks olnud territoriaalse järjepidevuse tagamisel piisavad. 2011. aastal toimunud hinnatõusu käsitlevast Sardiinia maakonna argumendist

⁽⁴⁰⁾ Itaalia konkurentsiasutuse otsus Tirrenia/CINi ühinemise kohta, tabel 3.

⁽⁴¹⁾ Itaalia konkurentsiasutuse otsus Tirrenia/CINi ühinemise kohta, punkt 45.

⁽⁴²⁾ Itaalia konkurentsiasutuse otsus Tirrenia/CINi ühinemise kohta, punkt 46.

ei ole selles kontekstis kasu. Transpordihindade tõusu Sardiiniasse/Sardiiniast käsitleva Itaalia konkurentsiasutuse otsusega karistati Euroopa Liidu lepingu artikli 101 rikkumise eest tegelikult vaid eraettevõtjaid. Konkurentsiameti otsuses selgitati, et kuigi Tirrenia oli võrdlusperioodil hindu samuti teatavas ulatuses tõstnud, jäi hinnatõus eraettevõtjate omast märgatavalt madalamaks.

- (195) Sardiinia maakonna väite kohta, et avaliku teenindamise kohustused kehtestati Tirrenia erastamisega seotud ebaselguse tõttu, märgib komisjon, et algset lepingut pikendati erastamisprotsessi lõpuni juba 2010. aastal. Seega ei oleks avalikke teenuseid pakkuva äriüksuse müügi mis tahes viivitus põhjustanud asjaomaste liinide töö katkemist.
- (196) Mis puudutab 2012. aasta suvehooaega, siis 1. septembri 2011. aasta otsusega 36/6 tehti Saremarile ülesandeks teenindada vahemikus 15. maist kuni 15. septembrini 2012 Golfo Aranci (Olbia) – Civitavecchia ja Vado Ligure – Porto Torrese liine. Sardiinia maakond väitis, et otsus liinide teenindamist 2012. aastal jätkata põhines loodetaval elujõulisusel, mida toetasid 2011. aasta suvel saadud tulemused. Alates 1. juunist 2012 teenindati mõlemat liini tõhusalt.
- (197) Juulis 2012 jõustus Itaalia riigi ja CINI vahel uus leping, Tirrenia asemel hakkas neil kahel liinil tegutsema Tirrenia/CIN. Uues lepingus sätestatakse minimaalne sagedus ja maht, samuti talvehooaja maksimumhinnad ning soodustariifid Sardiinia elanikele ja reisijate erikategooriatele kogu aasta jooksul.
- (198) Sardiinia maakonna väitel ei kohaldata teatavate uues lepingus sätestatud liinide, sealhulgas kahe hinnatava liini suvehooajal teenindamise suhtes taskukohasuse tagamiseks tariifidega seotud avaliku teenindamise kohustust. Tõepoolest oli Itaalia konkurentsiasutuse sõnul infrastruktuuri- ja transpordiministeerium kinnitanud, et kuigi uues lepingus sätestati konkreetset (maksimum)tariifid kogu aastaks, sealhulgas juunist septembrini, ja eritariifid Sardiinia elanikele, jäi liinide teenindamine sellel perioodil uue lepingu reguleerimisalast välja ja seega ei kohaldata avaliku teenindamise kohustust. Seega teenindab CIN Genova – Porto Torrese ja Civitavecchia–Olbia liini 1. juunist kuni 30. septembrini turutingimustel.
- (199) Lisaks eespool toodud põhjendustes 193–194 rõhutatule märgib komisjon, et juunis 2012 andis Itaalia konkurentsiamet tingimusliku otsusega loa Tirrenia/CINI ühinemiseks. Otsusega kehtestati pooltele konkreetset tingimused, muu hulgas seoses kõnealustel liinidel kohaldatavate sõidutariifidega. Eelkõige säilitaksid CIN ja Moby 2012. aasta suvehooajal Civitavecchia–Olbia, Genova – Porto Torrese ja Genova–Olbia liinil sellise tariifide taseme, mis aitaks hoida alal Moby 2009. aasta suvel teenitud keskmist ühikutulu (välja arvatud vahetult punkrikütuse kulude kasvuga põhjendatud hinnatõus). 2013. aasta suvel säilitaksid CIN ja Moby 2012. aasta keskmise ühikutulu. Lisaks kohaldataks 2012. ja 2013. aasta suvehooajal elanikele eraldi soodustariife.
- (200) Seepärast välistatakse ühinemist käsitleva Itaalia konkurentsiasutuse otsusega ülemäära kõrgete tariifide kohaldamine kahel kõnealusel liinil. On tõsi, et kui Sardiinia maakond tegi Saremarile 1. septembri 2011. aasta otsusega 36/6 ülesandeks kaht liini teenindada, ei võinud ta teada, milliseid tingimusi konkurentsiamet võib kohaldada. Fakt on siiski see, et 2011. aasta septembris oli Tirrenial endiselt kohustus osutada pikendatud vana lepingu alusel aasta ringi segateenuseid ning suvehooajal tegutses liinidel mitu ettevõtjat. Samamoodi olid Itaalia ametiasutused juba otsustanud, et suvehooaja turutingimusi arvestades ei ole Tirrenia suhtes vaja tariifikohustusi kehtestada.
- (201) 18. juunil 2013 algatas Itaalia konkurentsiamet menetluse, et uurida Tirrenia/CINI ühinemist käsitleva konkurentsiameti otsusega kehtestatud asjaomaste tingimuste Tirrenia ja Moby poolset rikkumist 2012. aasta suvel. Sardiinia maakond ja Saremar on väitnud, et sellest piisaks tõendamaks, et kõnealustel liinidel konkurentide kohaldatud piletihindad ei vastanud Sardiinia maakonna kehtestatud taskukohasuse kriteeriumile. Komisjon ei saa selle argumendiga nõustuda. Nende kahe liini teenindamine 2012. aasta suvehooajal tehti 1. septembri 2011. aasta otsusega 36/6 ülesandeks Saremarile, kusjuures otsuse kuupäev eelneb 2012. aasta suvehooaja broneeringute avamise kuupäevale. Seepärast ei saanud Sardiinia maakond ette näha, et pooled võivad tariife tõsta, rikkudes ülesande andmise hetkel konkurentsiameti otsust.

- (202) Lisaks leiab komisjon, et isegi kui Sardiinia maakonna argument, et CINil ei olnud suvehooajal mingit kohustust taskukohased tariifid säilitada leiab kinnitust, tähendaks see, et taskukohaste tariifidega seotud avaliku teenindamise kohustus oleks põhjendatud suvehooajal, mitte jaanuarist maini 2012. Seepärast ei saa kõnealuse argumentiga põhjendada avaliku teenindamise kohustuse kehtestamist talvehooajal.
- (203) Pealegi näitab Tirrenia ja Saremari (reisijatele kehtestatud) hindade võrdlus kahel liinil, et tariifid Olbia–Civitavecchia liinil olid suvehooajal võrreldavad. Vado Ligure – Porto Torrese liinil olid Saremari tariifid Tirrenia omadest madalamad.

Tabel 4

Reisijateveohinnad (tekikohad) Golfo Aranci (Olbia) – Civitavecchia liinil

	Saremar	Tirrenia/CIN
2011. aasta suvehooaeg	— 21 eurot 15. juunist kuni 15. juulini ja 1. kuni 15. septembrini; — 35 eurot 16. juulist 2011 kuni 31. augustini 2011	21,68 eurot (21,46 eurot) kohalikele elanikele).
2012. aasta suvehooaeg	— 21 eurot juuni ja juuli tööpäevadel ja 3.–15. septembrini; — 25 eurot juuni ja juuli nädalavahetustel ning 30. ja 31. juulil, samuti 1. ja 2. septembril; — 35 eurot augustis.	21,68 eurot (21,46 eurot).

Tabel 5

Reisijateveohinnad (tekikohad) Genova (Vado Ligure) – Porto Torrese liinil

	Saremar	Tirrenia/CIN
2011. aasta suvehooaeg	— 35 eurot (29,75 eurot) 22. maist kuni 15. juulini ja 1. kuni 15. septembrini; — 40 eurot (36 eurot) 16. juulist 2011 kuni 31. augustini 2011	53,63 eurot (37,18 eurot).
2012. aasta suvehooaeg	— 35 eurot (30 eurot) 1. kuni 14. juunini ja 3. kuni 15. septembrini; — 38 eurot (33 eurot) 15. juunist kuni 13. juulini; — 44 eurot (38 eurot) 14. juulist kuni 2. septembrini.	53,63 eurot (37,18 eurot)

- (204) Seepärast leiab komisjon, et mis puutub Saremarile pandud kohustusse kohaldada 2011. ja 2012. aasta suvehooajal taskukohaseid tariife, siis siin ei näidanud Itaalia ametiasutused tegelikku vajadust avaliku teenindamise järele. Igal juhul olid Saremari Olbia–Civitavecchia liinil kohaldatavad tariifid võrreldavad ja kohati kõrgemad kui tariifid, mida pakkusid Tirrenia ja Tirrenia/CIN tariifimääradega seotud avaliku teenindamise kohustuste puudumisel.

Talvehooaeg

- (205) 2011. aastal katkestas Saremar Olbia–Civitavecchia liini teenindamise oktoobrist kuni detsembrini 2011. Seejärel taasalustati teenusega 2012. aasta talvel 16. jaanuarist kuni 31. maini 2012. Samal ajal teenindas Tirrenia liini algse lepingu alusel kehtestatud avaliku teenindamise kohustuse kohaselt, mis mõjutas märkimisväärselt ka Tirrenia pakutavaid tariife. Sardiinia maakond ei ole esitanud ühtki arusaadavat põhjendust, mis selgitaks kohaldatavate tariifidega seotud ja Saremarile ülesandeks tehtud avaliku teenindamise kohustuse vajadust kõnealusel liinil talvehooajal.
- (206) Veelgi enam: Saremar ja Tirrenia pakutavate tariifide võrdlus näitab, et Saremar tariifid ei olnud madalamad. Seepärast ei saa öelda, et Saremarile kehtestati tariifikohustused rahuldamiseks avaliku teenindamise vajadusi, mida juba varem Tirreniale kehtestatud kohustustega ei rahuldatud.

Tabel 6

Reisijateveohinnad (tekikohad) Golfo Aranci (Olbia) – Civitavecchia liinil

	Saremar	Tirrenia/CIN
2012. aasta talvehooaeg	21 eurot	<ul style="list-style-type: none"> — 19,79 eurot (18,16 eurot) madalhooajal; — 20,61 eurot (19,98 eurot) hooaja keskpaigas ⁽¹⁾; — 21,68 eurot (21,46 eurot) tipphooajal ⁽²⁾.

⁽¹⁾ Kõige enam 40 reisi kummaski suunas aastas.

⁽²⁾ Kõige enam 40 reisi kummaski suunas juunist septembrini, jõulude ja lihavõttepühade ajal.

Kaubavedu

- (207) Kaubaveoga seoses märgib komisjon, et Tirreniale ja Tirreniale/CINile tehti ülesandeks osutada kahel kõnealusel liinil segateenust. Lisaks sellele osutasid 2011. aastal Olbia–Civitavecchia liinil kaubaveoteenuseid viis ettevõtjat (sealhulgas Saremar) ja Vado Ligure – Porto Torrese liinil kolm ettevõtjat.
- (208) Sardiinia maakond ei selgitanud, miks Tirrenia ja teiste ettevõtjate kõnealusel liinidel pakutavad kaubaveotariifid ei ole Sardiinia transpordivajaduste rahuldamiseks piisavad, ega andnud komisjonile kõnealusel liinidel Saremar ja tema konkurentide kohaldatavate veotariifide kohta võrreldavat teavet. Lisaks, Itaalia konkurentsiasutuse poolt eraettevõtjatele kõnealusel liinidel lubatud hinnatõus viitab vaid 2011. aastale ja piirdub reisijateveohindadega. Selle tulemusena leiab komisjon, et Itaalia ametiasutused ei näidanud seoses Saremarile veoteenuse osutamiseks kehtestatud avaliku teenindamise kohustustega tegeliku avaliku teenindamise vajaduse olemasolu.
- (209) Lõpuks märgib komisjon, et Tirrenia/CIN teenindab kõnealuseid liine, kasutades Saremar laevadega võrreldava kvaliteedi ja mahuga aluseid. Samuti ei ole Sardiinia maakond ega Saremar uurimise jooksul väitnud, et Tirrenia alused ei vasta eelnevalt määratletud kvaliteedistandarditele.
- (210) Eespool toodud silmas pidades leiab komisjon, et Sardiinia maakond ei näidanud selgelt vajadust kehtestada kahel kõnealusel liinil taskukohaste tariifide kohaldamisega seoses avaliku teenindamise kohustus ega nende kohustuste vajalikkuse määra.
- (211) Teiseks tuleb esimese Altmarki tingimuse kohaselt teha teenusepakkujale ülesandeks selgesti määratletud avaliku teenindamise kohustused.

- (212) Mis puudutab avaliku ülesande määramist ülesande andmise aktides, siis märgib komisjon antud juhul järgmist:
- a) otsusega 20/57 tehti Saremarile ülesandeks kontrollida reisijate- ja kaubaveo segateenuste elujõulisust kahel kolmest mandriga ühendavast liinist. Täpseid teenindatavaid liine ei valinud Sardiinia maakond, vaid need jäeti ettevõtja otsustada. Ehkki Sardiinia maakond väidab, et avaliku teenindamise kohustuse kehtestamine antud juhul oli põhjendatud konkureerivate ettevõtjate tariifide tõusuga, ei kehtestatud Saremarile konkreetset kohustust kohaldada teenindatavatel liinidel soodustariife;
 - b) Golfo Aranci – Civitavecchia liinil on konkreetsete tariifid kinnitatud otsusega 25/69 ajavahemikuks 15. juunist 2011 kuni 15. septembrini 2011. Talvehooaja (16. jaanuarist 2012 kuni 15. juunini 2012) tavatariif kehtestati otsusega 48/65. Otsusega 12/28 liini teenindamise kohta 2012. aasta suvehooajal võttis Sardiinia maakond vaid teadmiseks Saremani ettepaneku kohaldada madalhooajal, nädalavahetustel ja tippahooajal erinevaid tariife ja Saremani kolm alternatiivset ettepanekut tippahooajal kohaldatava tariifi kohta, siiski lähemalt iseloomustamata ettevõtja pakutud täpseid hindu. Samuti ei teinud Sardiinia maakond otsust ühegi Saremani tippahooajaks välja pakutud alternatiivi kasuks. Selle asemel tegi Sardiinia maakond Saremarile ülesandeks kohaldada tariifi, mille abil õnnestub üldsuse huvi ja majanduslikku elujõulisust omavahel kõige paremini tasakaalustada;
 - c) Genova (Vado Ligure) – Porto Torrese liinil 2011. aastal kehtivad tariifid kehtestati otsusega 27/4. Mis puutub liini teenindamisse 2012. aasta suvehooajal, siis kinnitas Sardiinia maakond otsusega 22/14 Saremani ettepaneku erinevate tariifide kohaldamise kohta madalhooajal, hooaja keskpaigas ja tippahooajal. Sardiinia elanikele pakutaks 15 % soodustust. Saremani kohaldatavate tariifide täpset taset otsuses ei sätestata.
- (213) Seepärast märgib komisjon, et isegi kui mõnede ülesande andmise aktidega reguleeritakse kohaldatavaid tariife teataval määral, on selge, et kõnealused sätted hõlmavad vaid murdosa Saremani tegevusest. Kohaldatavad tariifid on mõlemal liinil 2011. aasta suveks tõepoolest ette ära kinnitatud. Kahe liini teenindamisega seoses 2012. aasta suvel ei sätestata ülesande andmise aktides ettevõtja kohaldatavaid täpseid tariife. Uurimismenetluse hilisemal etapil esitas Sardiinia maakond komisjonile tegelikud tariifid, mille Saremar oli kavandanud ja vaikumisi kehtestanud otsustega 25/69 ja 27/4.
- (214) Sellegipoolest märgib komisjon, et Saremarile on tariifide kohandamisel jäetud suur otsustusruum. Saremarile jäi õigus Sardiinia maakonna eelneva teavitamise korral tariife tegevuse majandusliku elujõulisuse ja tarbijate rahulolu tagamiseks kohandada. Komisjon märgib, et üldist majandushuvi pakkuvad teenused on oma olemuselt teenused, millega kõrvaldatakse turutõrkeid, sest turul ei osutata neid iseseisvalt tasemel, mida riiklikud asutused nõutavaks peavad. Ehkki komisjon leiab, et avalike teenuste pakkujatele võib mõnel juhul hindadega seoses võimaldada mõningast paindlikkust, kui väidetav avaliku teenindamise kohustus on konkreetset seotud vajadusega pakkuda taskukohaseid tariife, peavad riiklikud asutused määrama maksimumtariifid, mida ettevõtja võib kohaldada, või siduda paindlikkuse kas objektiivsete kriteeriumidega, mis võimaldavad mõistliku kindlusega määratleda, millise taseme tariifi loetakse taskukohaseks, või ülesande andnud asutuse varasema loamenetlusega.
- (215) Antud juhul aga ei ole kohaldatavaid tariife ülesande andmise aktides käsitlevad sätted piisavalt täpsed, et need võiks liigitada selgesti määratletud avaliku teenindamise kohustusteks (välja arvatud otsused 25/69 ja 27/4). Saremani vabadus tariife kohandada ei olnud seotud objektiivsete kriteeriumidega ega vähemalt objektiivsel viisil kohaldatavate kriteeriumidega. Liinide majanduslikult tasakaaluka teenindamise kohustust ilmselgelt ei täidetud ning tarbijate rahulolu (komisjoni teada) ei mõõdetud. Samamoodi on tõsi, et Saremar pidi Sardiinia maakonna tariifide taseme muutmistest teavitama, kuid pole märke sellest, et Sardiinia maakonna nõusolek oleks olnud muudetud tariifi kohaldamise tingimus.
- (216) Tsiivilasja menetluse käigus Genova kohtus on Saremar väitnud, et neil kahel liinil kahju vältimiseks oleks tulnud äriühingul tariife tõsta. Juhtumi toimikus ei ole aga tõendeid, et elujõulisuse eesmärgi saavutamiseks oleks äriühing teinud millalgi tariifide tõstmise ettepaneku, mille Sardiinia maakond tagasi lükkas. Vastupidi, toimiku dokumendid näitavad, et Saremar oli tariife äriühingu kulude tagasiteenimiseks tõstnud vähemalt Porto Torrese – Vado Ligure liini teenindamisel. Seepärast tundub pigem, et äriühing võis oma tariife vabalt määrata.

- (217) Kokkuvõttes näitab ülesande andmise aktide analüüs, et Saremarile ei olnud Olbia–Civitavecchia liini teenindamisel 1. maist kuni 30. maini 2012 kohustuslikke tariife kehtestatud: otsusega 48/65 kinnitatud tariifi kohaldati kuni 2012. aasta aprilli lõpuni, samal ajal kui otsusega 12/28 kinnitatud tariifi kohaldati alates juunist 2012. Arvestades, et liini teenindamist ei katkestatud, võib järeldada, et vähemalt 2012. aasta maikuu jooksul Sarehari hindu ei reguleeritud.
- (218) Eespool osutatut silmas pidades leiab komisjon, et Saremarile ei kehtestatud tariifide taseme kohta selgeid kohustusi, välja arvatud 2011. aastal otsuste 25/69 ja 27/4 kohaselt osutatud teenuste puhul.
- (219) Seega leiab komisjon, et Itaalia ametiasutused ei ole näidanud, et hüvitis vastab esimesele Altmarki tingimusele.

Altmark 3

- (220) Vastavalt kolmandale Altmarki tingimusele ei või avaliku teenindamise kohustuste eest saadud hüvitis olla suurem, kui on vajalik avaliku teenindamise kohustuse täitmisest tulenevate kulude täielikuks või osaliseks katmiseks, võttes arvesse asjaomast tulu ja mõistlikku kasumit kohustuste täitmise eest.
- (221) Kuivõrd komisjon juba sedastas, et Sardiinia maakond ei näidanud kahel kõnealusel liinil asjaomasel ajavahemikul tegelikku vajadust avaliku teenuse järele, leiab komisjon, et Saremaril ei olnud õigust saada Altmarki tingimuste kohaselt nende kahe liini teenindamisel kantud kulude eest hüvitist.
- (222) Sardiinia maakond on aga väitnud, et hüvitis on väiksem kui Sarehari kahjum nende liinide teenindamisel 2011. ja 2012. aastal, ning et kuna see on arvatud nende liinide eraldiseisva raamatupidamise kohaselt, ei too see kasu ühelegi teisele Sarehari tegevusele. Seetõttu tuleks seda lugeda kolmanda Altmarki tingimusega kooskõlas olevaks. Siiski märgib komisjon, et kuna Saremarile kogu perioodiks antud kohustusi ei olnud selgelt määratletud, on nende kohustustega kaasnevaid kulusid võimatu välja arvutada.
- (223) Seepärast peab komisjon järeldama, et ka kolmas Altmarki tingimus ei ole täidetud.
- (224) Kuna kolm esimest Altmarki tingimust ei ole täidetud, leiab komisjon, et Saremarile maakonnaseaduse 15/2012 alusel antud hüvitis annab Saremarile majandusliku eelise.

Kokkuvõte

- (225) Saremarile maakonnaseaduse 15/2012 alusel antud hüvitis annab hüvitise saajale majandusliku eelise.

Reklaamitegevus

- (226) Reklaamitegevusega seoses märgib komisjon kõigepealt, et Sarehari laevadel eksponeeritud logod ja reklaam ei viidanud meretransporditeenuste hindade vähendamisele, vaid olid mõeldud Sardiinia reklaamimiseks turismisihtkohana. Seepärast tekib küsimus, kas Saremar sai reklaamitegevuse eest sellise reklaami turuhinda ületavat hüvitist.
- (227) Sardiinia maakond on väitnud, et Saremar tegi reklaami turuhinnaga. Komisjon peaks eeldatavasti arvesse võtma, et Saremar tegeles sellega nii 2011. kui ka 2012. aastal. Nagu eespool osutatud, esitati Sardiinia maakonna määratud eksperdi tehtud analüüs komisjonile augustis 2013. Analüüsis jõuti järeldusele, et Sarehari 2011. ja 2012. aastal tehtud reklaami turuväärtus jääb vahemikku 2 458 168 kuni 2 609 631 eurot. Seega on Sardiinia maakonna määratud hind 2 479 000 eurot põhjendatud.
- (228) Praegusel juhul ei korraldatud teenuste turuväärtusele vastava hinna tagamiseks teenuste osutamisel ei avatud ega tingimusteta pakkumismenetlust ega tellitud eelnevalt sõltumatut eksperdihinnangut. Kuna kõnealuse tegevusega seoses pakkumismenetlust ei korraldatud, ei saa eeldada, et Sardiinia maakonna makstud hind vastab

turutingimustele, mis välistaks võimaluse, et see andis Saremarile eelise. Juba ainuüksi see, et summa anti algselt vaid 2011. aastaks kavandatud reklaamitegevuse hüvitamiseks ning et 2012. aastal ei pidanud Saremar reklaami tegema, näitab, et hind ei tuginenud kulude usaldusväärsele eelhinnaangule.

- (229) Sellegipoolest ei saa välistada teiste hindamismeetodite kasutamist sellistel puhkudel, tingimusel, et hind, mille ostja nende meetodite põhjal tegelikult tasub, vastab võimalikult täpselt teenuse turuväärtusele ⁽⁴³⁾.
- (230) Sardiinia maakond on tõepoolest esitanud hindamisaruande, milles näidatakse, et teenuse hinnad vastavad turuväärtusele. Ekspert arvutas Saremari Sardiinia maakonnale osutatavate teenuste turuväärtuse keskmiste reklaamikulude alusel ruutmeetri kohta, mis on leitud selliste parameetrite alusel nagu kestus (arvesse võeti teatavaid soodustusi reklaamikampaania jätkamisel 2012. aastal), reklaami liik (sise- või välireklaam) ja asukoht (suuremad linnad, elanikkonna oluline sissevool, suurema liiklusega alad).
- (231) Arvestades, et kasutati üldtunnustatud hindamisstandardeid, mis antud juhul hõlmavad sarnaste teenustega seotud tehinguid, leiab komisjon, et hindamine kajastab nõuetekohaselt kõnealuste teenuste turuväärtust.
- (232) Komisjon leiab, et ta ei saa tugineda Genova kohtu poolt tsiviilasja menetluse käigus tellitud eksperdihinnaangule, milles järeldati, et reklaami hind oli liiga kõrge: hinnaangus ei arvestata võrdlusalusega ning ei esitata võrreldava reklaami turuväärtust. Veelgi enam: puudub teave selle kohta, et kõnealusel eksperdil on vajalik kogemus sarnaste ülesannete täitmisel.
- (233) Seetõttu ei saa komisjon järeldada, et hind, mille Sardiinia maakond maksis reklaamiteenuste eest, sisaldab riigiabi.

Kolme miljoni euro suurune laen ja kinnituskirjad

- (234) Komisjon leidis eespool toodud põhjenduses 164, et riigi vahendeid ei ole üle kantud. Eelkõige ei kasutanud Saremar enne esimese kinnituskirja aegumist algselt kaalutud kolme miljoni euro suurust krediidiini ning otsusega 52/119 heaks kiidetud teist kinnituskirja Sardiinia maakond ei väljastanud.

Rekapitaliseerimine

- (235) Sardiinia maakond on väitnud, et i) meede ei hõlmanud uute riigi vahendite ülekannet, kuivõrd see üksnes viitas juba Saremari käsutuses olevate vahendite ülekandele, ii) meede oli põhjendatud väljavaatega teenida kasumit ja tugines eelnevalt koostatud äriplaanile ning iii) meetme eesmärk oli teenida maksimaalset müügitulu ja see oli seotud endise emaettevõtja Tirrenia finantsseisundiga. Sardiinia maakond väitis, et meede ei ole mingil moel seotud kahe saart mandriga ühendava liini teenindamisega, mida teostab Saremar, vaid pigem üldist majandushuvi pakkuvate teenuste osutamise pikendatud algse lepingu alusel Itaalia riigiga.
- (236) Et hinnata, kas Saremar sai tänu rekapitaliseerimisele eelise, peab komisjon hindama, kas erainvestor teeks sarnastes tingimustes turumajanduses sama suuri kapitalimakseid, ⁽⁴⁴⁾ võttes eelkõige arvesse sissemaksete tegemise kuupäeval kättesaadavat teavet ja prognoositavat arengut ⁽⁴⁵⁾. Turumajandusliku investeerimise põhimõtet tuleks kohaldada eelnevalt, st tuleb kindlaks määrata, kas investeeringu tegemise ajal oleks turumajanduse tingimustes tegutsev erainvestor otsustanud teha sellise kapitali sissemakse. Turuinvestor võtaks täielikult arvesse investeringuga seotud riske, et saavutada riskantsemate investeringutega suuremat kasumlikkust. Näiteks kui teatavad seadusest tulenevad nõuded, nagu miinimumkapitali või likviidsuse nõue, muudavad investeringu mittetulusaks, siis turumajanduses tegutsev investor ei jätkaks investeringu tegemist.

⁽⁴³⁾ Kohtuasi C-239/09: Seydaland Vereinigte Agrarbetriebe & Co. KG vs. BVVG Bodenverwertungs- und -verwaltungs GmbH [2010] EKL I-13083, punkt 39.

⁽⁴⁴⁾ Kohtuasi C-261/89: Itaalia vs. komisjon [1991] EKL I-4437, punkt 8; liidetud kohtuasjad C-278/92 kuni C-280/92: Hispaania vs. komisjon, viidatud eespool, punkt 21; kohtuasi C-42/93: Hispaania vs. komisjon [1994] EKL I-4175, punkt 13.

⁽⁴⁵⁾ Vt punktid 3.1 ja 3.2 ekspordikrediidi teatises, komisjoni teatis EMÜ asutamislepingu artiklite 92 ja 93 [praegu Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklid 107 ja 108] kohaldamise kohta riigi osalusega äriühingute suhtes, EÜ Teataja 9-1984, ja komisjoni teatis liikmesriikidele – asutamislepingu artiklite 92 ja 93 ja komisjoni direktiivi 80/723/EMÜ artikli 5 kohaldamine tootmisel tegevatele riigi osalusega äriühingutele (EÜT C 307, 13.11.1993, lk 3).

- (237) Saremari rekapiitalseerimise kohta tehti viimaks otsus 15. juunil 2012, kui aktsionäride üldkoosolekul otsustati suurendada Saremari kapitali 1 209 010,64 eurolt kuni 6 099 961 euroni, millest 824 309,69 eurot tasuti 11. juulil 2012.
- (238) Arvestades äriühingu ebastabiilset finantsseisundit, asus komisjon 2012. aasta otsuses esialgsele seisukohale, et turumajanduses tegutsev investor oleks nõudnud ettevõtja elujõulisuse taastamise plaani rakendamist, et äriühing suudaks teenida aktsionäridele piisavat tulu. Huvitatud isikud kinnitasid uurimise käigus kõnealust seisukohta.
- (239) Sardiinia maakond esitas komisjonile Saremari juulis 2010 kinnitatud äriplaani aastateks 2011–2022. Äriplaani on selles mõttes äärmiselt oluline, et erainvestor paigutab uut kapitali äriühingusse, mille kapital on vähenenud allapoole seadusjärgset piirmäära, vaid siis, kui ta eeldab piisaval tasemel kasumlikkust. Komisjon leiab, et Saremari äriplaani aastateks 2011–2022 ei põhine realistlikel eeldustel, sest i) äriplaanis ei viidata äriühingu avalik-õigusliku aktsionäri teostatavale rekapiitalseerimisele, vaid tulevase eraaktsionäri ja Sardiinia maakonna *pari passu* kapitalisüstile pärast algselt 2010. aasta novembriks kavandatud osalise erastamise lõpuleviimist; 2010. aasta äriplaanis sätestatud kapitalisüst pidi andma 1/3 kahe laeva soetamise vajalikust rahastusest, samal ajal kui ülejäänud 70 % oleks saadud 11,5 miljoni euro suuruse Tirrenia laenu tagastamisest Saremarile (vt põhjendus 89 eespool) ning mitmelt finantseerimisasutustelt; ii) see hõlmab uut 12 aasta pikkust äriühingu ostjaga allkirjastatavat avaliku teenindamise lepingut, mida taheti esmalt allkirjastada 2010. aasta lõpus. Seepärast käsitleb kõnealune plaan vaid pärast äriühingu osalist erastamist rakendatavaid meetmeid. Kokkuvõttes on Sardiinia maakonna esitatud äriplaani umbes kaks aastat vanem kui siduv otsus Saremari rekapiitalseerimise kohta. Vahepeal oli olukord turul märgatavalt muutunud: Tirrenia kaasati augustis 2010 erakorralisse haldusmenetlusse ja kuulutati kohtus maksejõuetuks; seejärel omandas CIN endise emattevõtja ja allkirjastas 18. juulil 2012 uue lepingu, kus sätestati avaliku teenindamise kohustused Sardiinia ja Itaalia mandriosa vahelistel liinidel; Saremari erastamine viibis. Komisjon leiab, et eraettevõtja oleks enne kõnealuste summade tasumist kohandanud oma äriplaani turu uue olukorraga.
- (240) Nii Sardiinia maakond kui ka Saremar on kinnitanud, et kapitalisüst lepiti kokku seadusest tulenevate nõuete täitmiseks, võimaldades seega äriühingul tegevust jätkata. Kohtuasja toimik ei sisalda dokumente, mis näitaksid, et Sardiinia maakond arvestas 2012. aasta juunis Saremari kapitalisüsti asjus otsust tehes äriühingu väljavaateid muutunud turuolukorras kasumit teenida.
- (241) Komisjon leiab, et regulatiivsete kapitalinõuete täitmine ei oleks olnud erainvestorile äriühingusse lisakapitali paigutamiseks piisav põhjus. Nagu näidatud komisjoni teatises EMÜ asutamislepingu artiklite 92 ja 93 [praegu Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklid 107 ja 108] kohaldamise kohta (edaspidi „turumajandusliku investeerimise põhimõtet käsitlev teatis“),⁽⁴⁶⁾ kohustab seadus investoreid sageli panustama lisakapitali ettevõtetesse, mille kapitalibaas on pideva kahjumi tulemusena langenud alla eelnevalt määratletud taset. Vastuseks liikmesriikide väidetele, et kõnealuseid kapitalisüste ei saa pidada abiks, kuna tegemist on vaid juriidilise kohustuse täitmisega, sätestatakse turumajandusliku investeerimise põhimõtet käsitlevas teatises, et erainvestorid kaaluksid sellises olukorras kõiki muid võimalusi – sealhulgas likvideerimist või töötajate koondamist⁽⁴⁷⁾ – ja valiksid variandi, mis on rahaliselt kõige kasulikum.
- (242) Turumajandusliku investeerimise põhimõtte täitmise hindamiseks võib komisjon arvesse võtta vaid teavet, mis oli kättesaadav investeerimise otsuse tegemise ajal, sealhulgas seoses arenguga, mida oli sel ajal mõistlikult võimalik ette näha. Asjaomasel ajal kättesaadavat teavet arvesse võttes tundub, et äriühingu rekapiitalseerimise otsus ei põhine majanduslikel hinnangutel, mis oleksid võrreldavad nendega, mida ratsionaalne erainvestor teeks tulevase investeeringu kasumlikkuse määramiseks asjaomastes tingimustes sarnases olukorras enne selle investeeringu tegemist. Tõepoolest: komisjon märgib, et rekapiitalseerimisotsuse tegemise ajal oli äriühing tõsisest finantsraskustes. Lisaks, nagu tõi esile Sardiinia maakond ise, ei olnud selles etapis teada, kas riik jätkab väikesaartele ja Korsikale viivate liinide teenindamise toetamist. Veelgi enam, sel ajal ei olnud määratud mandriga ühendavate laevaliini teenindamisel tekkinud võimaliku puudujäägi hüvitamiseks ühtki toetust (seda anti alles novembris 2012).

⁽⁴⁶⁾ Komisjoni teatis liikmesriikidele EMÜ asutamislepingu artiklite 92 ja 93 kohaldamise ja komisjoni direktiivi 80/723/EMÜ artikli 5 kohaldamise kohta tootmissektoris tegutsevatele riigi osalusega äriühingutele (EÜT C 307, 13.11.1993, lk 3).

⁽⁴⁷⁾ Vt komisjoni teatis liikmesriikidele EMÜ asutamislepingu artiklite 92 ja 93 kohaldamise kohta, punkt 36.

- (243) Komisjon leiab, et Sardiinia maakonna väide, mille kohaselt mitu turuinvestorit olid teinud kapitalisüsti ka oma äriühingutesse, mis konkureerisid Saremariga, toetades sellega nende kahjumlikku tegevust, ei puutu asjasse, sest iga investeerimisotsust tuleb hinnata eraldi. Nendele investoritele võisid investeeringute tegemise ajal olla kättesaadavad põhjalikud kasumlikkuse prognoosid. Lisaks võisid sellised äriühingud olla enne rekaptaliseerimist paremas finantsseisundis, mistõttu kasumlikkuse taastamine oli tõenäolisem.
- (244) Samamoodi peab komisjon ümber lükkama Sardiinia maakonna väite, et äriühingu kapitaliseerimine ei olnud mingil moel seotud sellega, et Saremar teenindas liine, mis ühendasid saart Itaalia mandriosaga. Nagu Sardiinia maakond rõhutas, oli meetme eesmärk võimaldada äriühingul tegutsemist jätkata, suurendades rohkem kui kolmandiku võrra langenud kapitali jälle seadusnõuetele vastavale tasemele. Seepärast võis Saremari rekaptaliseerimine kasu tuua kõikidele selle äriühingu pakutavatele tegevusliikidele.
- (245) Seepärast leiab komisjon, et äriühingu rekaptaliseerimise otsus ei ole kooskõlas turumajandusliku investeerimise põhimõttega ning annab seetõttu Saremarile eelise, mida ta tavalistel turutingimustel ei oleks saanud.

Mõju kaubandusele ja konkurentsi moonutamine

- (246) Riigiabi liigitamiseks peab finantsmeede mõjutama liikmesriikide vahelist kaubandust ja moonutama või ähvardama moonutada konkurentsi. Nende kahe tingimuse hindamisel ei pea komisjon otsustama, kas abi avaldab liikmesriikide vahelisele kaubandusele reaalselt mõju ning et konkurentsi ka tegelikult moonutatakse, vaid ainult uurima, kas abi võib sellist kaubandust mõjutada ja konkurentsi moonutada⁽⁴⁸⁾. Liikmesriigi antav abi kahjustab liidusisest kaubandust, kui see parandab ettevõtja seisundit võrreldes tema liidusiseste konkurentidega.
- (247) Praegusel juhul konkureerib abisaaja teiste liidus meretransporditeenuseid osutavate äriühingutega, eelkõige alates merekaubanduse turgu liberaliseerinud merekaubanduse määruse jõustumisest. Seepärast võib uuritav meede mõjutada liidu kaubandust ja moonutada konkurentsi siseturul. Kõnealust järeldust ei mõjuta see, et Saremari osa turul on jäänud marginaalseks.

7.2. ABI ÕIGUSPÄRASUS

- (248) Kõik käesolevas otsuses käsitletud meetmed on võetud enne komisjonilt saadud ametlikku heakskiitu. Järelikult ei järginud Itaalia ametiasutused ELi toimimise lepingu artikli 108 lõike 3 kohast kohustust mitte rakendada meetet enne, kui komisjon on andnud sellele oma heakskiidu.

7.3. ABI KOKKUSOBIVUS

- (249) Kuivõrd eespool määratletud meetmed kujutavad endast riigiabi Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses, on võimalik nende kokkusobivust siseturuga hinnata selle artikli lõigete 2 ja 3 ning Euroopa liidu toimimise lepingu artikli 106 lõike 2 kontekstis.
- (250) Euroopa Kohtu praktika kohaselt on liikmesriigi ülesanne tõendada kokkusobivuse võimalikke aluseid ja näidata, et kokkusobivuse tingimused on täidetud⁽⁴⁹⁾. Sardiinia maakond leiab, et ükski hinnatavatest meetmetest ei kujuta endast riigiabi ja on esitanud kokkusobivuse võimalikud alused vaid saart mandriga ühendava kahe laevaliini teenindamise hüvitamise ja reklaamitegevuse eest tasutud toetuse kohta.

⁽⁴⁸⁾ Vt nt kohtu otsus kohtuasjas C-372/97: Itaalia vs. komisjon [2004] EKL I-3679, punkt 44.

⁽⁴⁹⁾ C-364/90: Itaalia vs. komisjon [1993] EKL I-2097, punkt 20.

7.3.1. HÜVITIS SARDIINIA JA ITAALIA MANDRIOS VAHELISE KAHE LIINI TEENINDAMISE EEST

- (251) 31. jaanuaril 2012 jõustus uus üldist majandushuvi pakkuvate teenuste pakett. Alates sellest kuupäevast tuleb avalike teenuste eest hüvitisena makstava riigiabi kokkusobivust hinnata üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitleva 2011. aasta otsuse ja üldist majandushuvi pakkuvate teenuste 2011. aasta raamistiku kriteeriumide valguses.
- (252) Nii nagu üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitleva 2005. aasta otsuse puhul, kohaldatakse üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitlevat 2011. aasta otsust ainult avaliku teenuse eest hüvitisena makstava riigiabi suhtes, mida on äriühingutele antud seoses merekabotaaži määrusele vastavate üldist majandushuvi pakkuvate teenustega. 2012. aasta otsuses asus komisjon esialgu seisukohale, et tehes teenuste pakkumise ülesandeks otse Saremarile, ei järginud Itaalia ametiasutused merekabotaaži määruse artikli 4 lõiget 1 laevaomanike diskrimineerimise vältimise kohta.
- (253) Sardiinia maakond on ametliku uurimismenetluse jooksul väitnud, et Saremar on maakonna sõltuv teenusepakkuja. Sardiinia maakonna sõnul võib kohtupraktikast⁽⁵⁰⁾ järeldada, et mittediskrimineerimise põhimõtte kohaldamine on välistatud, tingimusel et riiklikud asutused peavad ettevõtja üle järelevalvet sarnaselt sellega, kuidas riiklik asutus peab järelevalvet oma osakondade üle, ja ettevõtja teostab suurema osa oma tegevusest koos järelevalveasutusega.
- (254) Ilmneb, et Saremar tegutseb Sardiinia maakonna nimel tõepoolest Sardiinia maakonna meretranspordi ja regionaalarengu poliitika rakendajana. On aga ebaselge, kas see asjaolu õigustab seda, et hüvitist maksti üksnes ja otse Saremarile. Igatahes ei pea komisjon selle küsimuse suhtes käesoleva juhtumi puhul seisukohta võtma, arvestades, et abimeede ei vasta üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitlevale 2011. aasta otsusele.

Üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitleva 2011. aasta otsuse kohaldatavus

- (255) Üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitlevat 2011. aasta otsust kohaldatakse vaid tõepoolest üldist majandushuvi pakkuvate teenustega seoses avalike teenuste eest hüvitisena makstava riigiabi suhtes. Eespool põhjendustes 180–218 esitatud alustel leiab komisjon, et Sardiinia maakond ei ole tõendanud õigusnormide kohaselt tegelikku vajadust avaliku teenuse järele, mis põhjendaks avaliku teenindamise kohustuse kehtestamist kõnealustel liinidel, ega kõnealuste kohustuste piisavalt täpset sõnastamist. Seepärast ei saa Saremarile nende kahe liini teenindamiseks antud toetust pidada üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitleva 2011. aasta otsuse kohaselt siseturuga kokkusobivaks.
- (256) Igal juhul peab selleks, et üldist majandushuvi pakkuv teenus oleks siseturuga kokkusobiv ja vabastatud üldist majandushuvi pakkuvate teenuste osutamist käsitleva 2011. aasta otsusega kehtestatud teatamiskohustusest, olema ülesanne seda teenust osutada antud ühe või mitme aktiga, milles määratletakse:
- avaliku teenindamise kohustuste sisu ja kestus;
 - asjaomane äriühing ja asjakohastel puhkudel territoorium;
 - äriühingule antud ainu- või erioiguste laad;
 - hüvitismehhanismi kirjeldus ning hüvitise arvutamise, kontrolli ja läbivaatamise parameetrid;
 - ülemäärase hüvitise maksmise vältimise ja tagasinõudmise kord;
 - viide üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitlevale 2011. aasta otsusele.

⁽⁵⁰⁾ Kohtuasi C-410/04: Associazione Nazionale Autotrasporto Viaggiatori (ANAV) vs. Comune di Bari ja AMTAB Servizio S.p.A.

- (257) On selge, et antud juhul ei vasta ülesande andmise aktid eespool punktides d, e ja f esitatud nõuetele. Seepärast ei saa kõnealust abi lugeda üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitleva 2011. aasta otsuse kohaselt siseturuga kokkusobivaks.
- (258) Sardiinia maakonna arvamuse kohaselt on meetme põhielemendid määratletud enne üldist majandushuvi pakkuvate teenuste uue paketi jõustumist ja seepärast tuleks kokkusobivust hinnata üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitleva 2005., mitte aga 2011. aasta otsuse alusel. Kuid antud juhul määrati hüvitis 7. augusti 2012. aasta maakonna seadusega nr 15 alles 2012. aasta augustis ning seepärast ei eelne see üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitleva 2011. aasta otsuse jõustumisele. Seepärast on Sardiinia maakonna väide alusetu.
- (259) Kokkuvõttes ei saa Saremarile antud abi lugeda siseturuga kokkusobivaks ega vabastada see üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitleva 2011. aasta otsuse kohaselt teatamiskohustusest.
- (260) Kahe liini teenindamise eest hüvitise määramist käsitleva sätte ning ülemäärase hüvitise vältimise ja selle tagasimaksmise korra puudumisel ei saa kõnealust hüvitist ühelgi juhul lugeda kokkusobivaks ja teatamiskohustusest vabastatuks ka üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitleva 2005. aasta otsuse alusel.

Päästmise ja ümberkorraldamise suuniste tähenduses on Saremar raskustes olev äriühing

- (261) Allpool esitatud põhjustel leiab komisjon, et Saremari võib talle hüvitise andmise ajal lugeda päästmise ja ümberkorraldamise suuniste tähenduses raskustes olevaks äriühinguks.
- (262) Vastavalt päästmise ja ümberkorraldamise suuniste punktile 9 loetakse ettevõtet raskustes olevaks, kui ta ei suuda hakkama saada omaenda vahenditega ega aktsionäridelt või turult vajalike vahendite hankimise abil ning kui riiklike asutuste sekkumiseta lõpetaks äriühing peaaegu kindlasti tegutsemise. Eelkõige päästmise ja ümberkorraldamise suuniste punkti 10 kohaselt loetakse ettevõtte raskustes olevaks:
- kui piiratud vastutusega äriühingu puhul on üle poole selle registreeritud kapitalist kadunud ja üle veerandi kapitalist on kaotatud viimase 12 kuu jooksul;
 - äriühingu puhul, kus vähemalt mõnel liikmel on äriühingu võla suhtes piiramatult vastutus, kui üle poole äriühingu raamatupidamises näidatud kapitalist on kadunud ja üle veerandi kapitalist on kaotatud viimase 12 kuu jooksul;
 - olenemata äriühingu liigist, kui see vastab kriteeriumidele, mis on siseriikliku õigusega kehtestatud kõiki võlakohustusi hõlmava maksejõuetusmenetluse kohaldamiseks.
- (263) Päästmise ja ümberkorraldamise suuniste punktis 11 sätestatakse, et isegi kui ühtki punktis 10 sätestatud asjaolu ei esine, võib ettevõtet siiski lugeda raskustes olevaks, ja loetleb mõned sellise olukorra tavalised tunnused, nagu näiteks kahjumi kasv, käibe vähenemine, kasvav laoseis, ülevõimsus, kahanev rahakäive, kasvav võlg, suurenevad intressinõuded ning varade puhasväärtuse vähenemine või kadumine.
- (264) 2010. aastal oli Saremari kahjum 5 253 530 eurot. Ehkki 2011. aastal teenis äriühing 2 523 439 eurot kasumit, ei olnud see tulemus 2010. aasta kahjumi katmiseks piisav. Õigupoolest ületas 2010. aasta kahjum 2011. aasta kasumit kaks korda. 2010. aasta kahjum kanti 2012. aastasse üle ning kaeti äriühingu kapitali vähendamisega 6 099 961 eurolt 1 209 010,64 euronit. Seepärast kaotas Saremar 2011. aastal üle 80 % oma kapitalist ning teda tuleb päästmise ja ümberkorraldamise suuniste punkti 10 kohaselt lugeda raskustes äriühinguks.
- (265) Saremari 2012. aasta bilansi⁽⁵¹⁾ kohaselt teenis äriühing 2012. aastal endiselt 1,7 miljonit eurot kahjumit. Komisjon märgib, et eespool osutatud põhjenduse 157 kohaselt pidas Saremar ka ise oma finantsseisundit 2012. aastal kriitiliseks.

⁽⁵¹⁾ <http://www.sardiniapost.it/wp-content/uploads/2013/10/Bilancio-Saremar-2012.61-78.pdf>.

- (266) Need asjaolud kajastuvad ka Sardiinia maakonna 15. oktoobril 2012. aastal vastu võetud otsuses 41/23. Otsuses mainitakse Saremari presidendi 4. oktoobri 2012. aasta kirja, milles ta teavitab Sardiinia maakonda muu hulgas sellest, et kui 7. augusti 2012. aasta maakonnaseaduse 15 sätteid (millega nähti ette kümne miljoni euro suuruse toetuse maksmine äriühingule) viivitamata ei jõustata, seavad äriühingu võlad tema tegevuse jätkamise kahtluse alla, mis avaldab märkimisväärset mõju nii avalikule teenindamisele kui ka äriühingu kavandatavale erastamisele ⁽⁵²⁾.
- (267) Võttes arvesse kahjumi jätkumist, likviidsusprobleeme ja Saremari enda tehtud analüüsi, leiab komisjon, et äriühingut tuleks lugeda raskustes olevaks ka päästmise ja ümberkorraldamise suuniste punkti 11 alusel.
- (268) Saremari finantsraskused leevenesid 2012. aastal tänu praeguses hindamises käsitletava hüvitise maksmisele novembris/detsembris 2012. Kui Saremar ei oleks neid summasid saanud, oleks tema kahjum 2012. aastal ulatunud 13 miljoni euroni.
- (269) Üldist majandushuvi pakkuvate teenuste 2011. aasta raamistiku punkti 9 kohaselt tuleb raskustes olevatele ettevõtetele üldist majandushuvi pakkuvate teenuste eest hüvitise määramist hinnata vastavalt päästmise ja ümberkorraldamise suunistele. Arvestades, et üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitlevas 2011. aasta otsuses sätestatud tingimused ei ole täidetud, tuleb raskustes olevale Saremari kahe kõnealuse liini teenindamise eest makstud hüvitist hinnata vastavalt päästmise ja ümberkorraldamise suunistele, et otsustada, kas hüvitise võib kuulutada vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõikele 3 siseturuga kokkusobivaks.
- (270) Äriühing ei saanud viimase kümne aasta jooksul päästmis- ega ümberkorraldamisabi. Seega leiab komisjon, et äriühing vastab päästmise ja ümberkorraldamise suuniste punktis 72 jj sätestatud abi ühekordse andmise põhimõttele.
- (271) Kuid selleks, et raskustes olevale äriühingule makstud riigiabi loetakse vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 punktile c siseturuga kokkusobivaks, peavad täidetud olema kõik päästmise ja ümberkorraldamise suunistes sätestatud tingimused.
- (272) Esiteks ei ole päästmise ja ümberkorraldamise suuniste punkti 13 kohaselt suuremasse ärikontserni kuuluv ettevõtte kõlblik restruktureerimisabi saamiseks, välja arvatud juhul, kui on võimalik näidata, et ettevõtte raskused tulenevad temast endast, mitte kulude meelevaldselt jaotamisest kontsernis, ning et raskused on kontsernis lahendamiseks liiga tõsised. Pärast emaettevõtjast Tirrenia lahkumist kuulub Saremar tervikuna Sardiinia maakonnale ega ole seetõttu kontserni osa.
- (273) Teiseks tuleb meetme kokkusobivaks lugemiseks vastavalt päästmise ja ümberkorraldamise suuniste punktidele 34–37 ümberkorraldamiskavas raskusteni viinud probleeme põhjalikult hinnata ja määratleda vahendid, mille abil ettevõtte pikaajaline elujõulisus ja jätkusuutlikkus mõistliku aja jooksul taastada. Seda tuleb teha tulevaste tegutsemistingimuste reaalsete eelduste põhjal, arvestades parima, halvima ja keskmise stsenaariumiga seotud prognoose ning ettevõtte konkreetseid eelseid ja puudusi. Kava tuleb koos kõikide oluliste üksikasjadega esitada komisjonile ning peab eelkõige sisaldama turu-uuringut.
- (274) Komisjonile ei ole sellist kava esitatud. Sardiinia maakond esitas tõepoolest Saremari äriplaani ajavahemikuks 2011–2022, kuid plaan ei vasta päästmise ja ümberkorraldamise suuniste nõuetele.
- (275) Antud juhul kiideti Saremari äriplaani heaks juulis 2010, enne Sardiinia maakonna hüvitise määramist ning see ei põhinenud eeldusel, et Saremari kasuks võetakse selline meede. Plaan tugines eeldusele, et äriühing erastatakse osaliselt (Sardiinia maakond kavatses esialgu 49 % oma osalusest äriühingus võõrandada) novembriks 2010, ning oli koostatud uue avaliku teenindamise lepingu (mida taheti ostjaga allkirjastada 2010. aasta lõpul) kaheteistkümne aastaseks kehtivusperioodiks. Äriplaanis ei esitata üksikasjalikult äriühingu raskusteni viinud asjaolusid ega kirjeldada tema pikaajalise elujõulisuse taastamise vahendeid, samuti ei viidata sellele, et Saremar teenindab kaht Sardiinia ja mandri vahelist liini.

⁽⁵²⁾ Relazione sul Rendiconto generale della Regione autonoma della Sardegna per l'esercizio finanziario 2012, lk 359, kättesaadav aadressil: http://www.corteconti.it/export/sites/portalecdc/_documenti/controllo/sezioni_r_iunite/sezioni_r_iunite_regione_sardegna/2013/relazione_parifixa.pdf.

- (276) Selle põhjal leiab komisjon, et meede ei eelda päästmise ja ümberkorraldamise suuniste nõuetele vastava äriplaani rakendamist, millest piisab siseturuga kokkusobivuse välistamiseks.
- (277) Kolmandaks tuleb võtta meetmeid tagamaks, et abi negatiivset mõju kauplemistingimustele leevendataks võimalikult suures ulatuses. Abi ei tohi konkurentsi alusetult moonutada. See tähendab tavaliselt äriühingu turuosa piiramist ümberkorraldamisperioodi lõpus. Kompensatsioonimeetmed peaksid olema proportsionaalsed abi moonutava mõjuga ja eelkõige ettevõtte suuruse ja suhtelise tähtsusega tema turul või turgudel. Kompensatsioonimeetmete ulatus tuleks kindlaks määrata iga juhtumi puhul eraldi ja pidades silmas eesmärki taastada ettevõtte pikaajaline elujõulisus. Veelgi enam, päästmise ja ümberkorraldamise suuniste punkti 7 kohaselt nõuab komisjon kompensatsioonimeetmeid, mis minimeerivad mõju konkurentidele. Sardiinia maakond ei pakkunud abi andmisest põhjustatud konkurentsi võimaliku moonutamise tasakaalustamiseks välja mingeid kompensatsioonimeetmeid.
- (278) Neljandaks peab abi suurus olema piiratud üksnes ümberkorraldusteks vajaliku miinimumiga. Abisaajalt eeldatakse olulist panustamist ümberkorraldamise kavasse oma vahenditest, sealhulgas äriühingu säilimiseks ebaoluliste vara müügi või turutingimustel toimuva välisfinantseerimise kaudu. Selline panustamine peab olema reaalne, st tegelik, ega tohi hõlmata tulevast kasumit, nagu rahavood, ning on märk turu usust, et äriühingu elujõulisus on taastatav.
- (279) Antud juhul äriühingu oma panust ette ei nähtud.
- (280) Komisjon leiab, et Saremarile saart ja Itaalia mandriosa ühendava kahe liini teenindamisest 2011. ja 2012. aastal tekkinud puudujäägi hüvitamiseks antud toetus kujutab endast raskustes olevale Saremarile antud siseturuga kokkusobimatut abi.
- (281) Täieliku pildi saamiseks on komisjon ka kontrollinud, kas kõnealune abi oleks kokkusobiv üldist majandushuvi pakkuvate teenuste 2011. aasta raamistiku kohaselt, kui Saremar ei oleks olnud abi andmise ajal raskustes.

Üldist majandushuvi pakkuv teenus asutamislepingu artikli 106 tähenduses

- (282) Nagu on näidatud üldist majandushuvi pakkuvate teenuste 2011. aasta raamistiku punktis 56, on liikmesriikidel üldist majandushuvi pakkuvateks teenusteks liigitatavate teenuste olemuse määramisel ulatuslik kaalutusõigus. Komisjoni ülesanne on tagada, et kõnealuse õiguse kasutamise korral üldist majandushuvi pakkuvate teenuste määramisel välditaks ilmseid vigu.
- (283) Põhjendustes 188–210 osutatu alusel leiab komisjon, et antud juhul ei ole seda tingimust järgitud.

Vajadus ülesande andmise akti järele, kus määratletakse avaliku teenindamise kohustused ja hüvitise arvutamise meetodid

- (284) Üldist majandushuvi pakkuvate teenuste 2011. aasta raamistiku punkti 2.3 kohaselt tähendab üldist majandushuvi pakkuvate teenuste mõiste Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 106 tähenduses, et kõnealusele äriühingule on ühe või mitme ametliku õigusaktiga antud ülesanne osutada üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid.
- (285) Nendes õigusaktides tuleb täpsustada eelkõige:
- avalike teenuste osutamise kohustuse täpne laad ja kestus;
 - asjaomane ettevõtja ja territoorium;
 - Saremarile antud ainu- või eriõiguste laad;
 - hüvitusmehhanismi kirjeldus ning hüvitise arvutamise, järelevalve ja läbivaatamise parameetrid;
 - ülemääraste hüvitiste maksmise vältimise ja tagasinõudmise kord.

- (286) Komisjon märgib, et antud juhul ülesande andmise aktides Saremarile avaliku teenindamise kohustuse täitmise eest makstavale hüvitisele ei viidata ja seetõttu ei vasta need eespool punktides d ja e esitatud nõuetele.

Antava ülesande kestus

- (287) Nagu näidatud üldist majandushuvi pakkuvate teenuste 2011. aasta raamistiku punktis 2.4, „tuleks ülesande kestust põhjendada viitega objektiivsetele kriteeriumidele nagu mitteüleantava põhivara amortiseerimisvajadusele. Põhimõtteliselt ei tohiks ülesande andmise akti kehtivusaeg ületada ajavahemikku, mis on vajalik kõige olulisemate üldist majandushuvi pakkuva teenuse osutamiseks vajalike varade amortiseerimiseks“.
- (288) Arvestades, et antud juhul piirdus teenuste osutamise periood 2011. ja 2012. aastaga, on see tingimus täidetud.

Hüvitise summa

- (289) Üldist majandushuvi pakkuvate teenuste 2011. aasta raamistiku punktis 21 sätestatakse, et „[h]üvitise suurus ei tohi ületada üldist majandushuvi pakkuva teenuse osutamise kohustuse täitmiseks vajalikke netokulusid koos mõistliku kasumiga“. Et pidada abimeedet vajalikuks, peab see olema oma suuruse ja vormi poolest vajalik avaliku huvi eesmärgi täitmiseks. Abimeede peab olema eesmärgi saavutamiseks minimaalse vajaliku suurusega ning häirete kõrvaldamiseks kõige sobivamas vormis. Seepärast on antud juhul vaja kvantifitseerida Saremarile ülesande andmise aktidega pandud avaliku teenindamise kohustustega seotud täiendavad kulud ja võrrelda neid Sardiinia maakonnale antud eelistega äriühingule.
- (290) Saremarile antud avaliku teenindamise hüvitis ulatub kümne miljoni euroni. Sardiinia maakond väitis, et asjaomasel perioodil teenuse osutamise kaasnenu täiendavad kulud vastavad Saremarile antud rahalisele toetusele, võtmata arvesse mõistlikku kasumit. Uurimine näitas, et Saremar teenis kõnealustel liinidel 2011. aastal 214 000 eurot kahjumit ja 2012. aastal 13 440 220 eurot kahjumit.
- (291) Nende tulemuste põhjal näib, et Sardiinia maakonna antud hüvitis ei ületa teenuse osutamise käigus tekkinud puudujääki. Kuid nagu seoses kolmanda Altmarki tingimusega juba märgitud ja eespool esitatuga samadel põhjustel leiab komisjon, et Saremaril ei olnud nende kahe liini teenindamisel kantud kulude eest õigust hüvitist saada ja hüvitis ei kajastanud selgelt määratletud avaliku teenindamise kohustusi.
- (292) Arvestades, et abi anti pärast üldist majandushuvi pakkuvate teenuste uue raamistiku jõustumist, tuleb selle kokkusobivust siseturuga hinnata ka seoses järgmistega tingimustega:
- a) punkt 14: nõuetekohase tähelepanu pööramine avalike teenuste vajadusele teenuseosutajale konkreetse üldist majandushuvi pakkuva teenuse osutamist ülesandeks tehes;
 - b) punkt 19: liidu riigihangete eeskirjade täitmine üldist majandushuvi pakkuva teenuse ülesande andmisel;
 - c) punkt 20: diskrimineerimisest hoidumine;
 - d) punkt 24 (ja järgmised): kulude netokokkuhoiu meetodi kohaldamine netokulude arvutamiseks;
 - e) punkt 39 (ja järgmised): tõhususe suurendamise stiimulid;
 - f) punkt 60: läbipaistvus.
- (293) Sardiinia maakond ei ole korraldanud avalikku konsultatsiooni ega avaldanud eelnevalt teavet avaliku teenindamise kohustuste ega nende täitmise eest makstud hüvitise kohta. Nagu eespool näidatud, ei olnud hüvitist algul tegelikult ette nähtud, sest teenuseid loeti äriselisel elujõuliseks.
- (294) Üldist majandushuvi pakkuvate teenuste 2012. aasta raamistiku punkti 21 kohaselt „[h]üvitise suurus ei tohi ületada üldist majandushuvi pakkuva teenuse osutamise kohustuse täitmiseks vajalikke netokulusid koos mõistliku kasumiga“. Üldist majandushuvi pakkuvate teenuste 2012. aasta raamistiku punkti 24 kohaselt tuleks netokulud, mis on vajalikud avaliku teenuse pakkuva teenuse kohustuse täitmiseks, arvutada võrdluse alusel teenusepakkuja avaliku teenindamise kohustuse täitmise puhul ja ilma selleta. Antud juhul sellist arvutust ei tehtud.

- (295) Peale selle ei sätestatud ülesande andmise aktides tõhususe suurendamise mehhanisme. Samuti ei ole Sardiinia maakond põhjendanud, et selliste stiimulite kasutuselevõtt oleks olnud teostamatu või kohatu. Lõpuks ei ole täidetud ka läbipaistvuskohustusi.
- (296) Seepärast leiab komisjon, et Saremarile teenuste pakkumise eest antud hüvitis on üldist majandushuvi pakkuvate teenuste 2011. aasta raamistiku kohaselt siseturuga kokkusobimatu.

7.3.2. REKAPITALISEERIMINE

- (297) Uurimise käigus esitas Sardiinia maakond rekapiitalseerimisega seoses kaks põhiväidet: esiteks, et meetet rakendati ainult osaliselt, ning teiseks, et see puudutas rahastamist, millele Saremaril oli seaduse järgi õigus. Nagu juba osutatud, ei ole Sardiinia maakond väitnud, et meede kujutaks endast ümberkorraldamisabi päästmise ja ümberkorraldamise suuniste tähenduses. Nagu eespool selgitatud, ei esitanud Sardiinia maakond tegelikult meetme siseturuga kokkusobivuse kohta oma märkusi.
- (298) Sellegipoolest leiab komisjon, et Saremaril võib lugeda päästmise ja ümberkorraldamise suuniste tähenduses raskustes olevaks äriühinguks ning seetõttu on tal õigus saada ümberkorraldamisabi. Rekapiitalseerimine kujutab endast ümberkorraldamisabi, mida tuleb hinnata vastavalt päästmise ja ümberkorraldamise suunistele, et selgitada, kas see on Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 kohaselt kokkusobiv siseturuga.
- (299) Arvestades, et päästmise ja ümberkorraldamise suunistes sätestatud kokkusobivuskriteeriumid ei ole täidetud (vt eelkõige põhjendustes 272–279 kirjeldatud alused), leiab komisjon, et Saremarile makstud hüvitised kujutavad endast raskustes äriühingule antud kokkusobimatut ümberkorraldamisabi. Seepärast ei saa meetet lugeda siseturuga kokkusobivaks.

7.3.3. KOKKUVÕTE

- (300) Järgmised Sardiinia maakonna poolt Saremaril kasuks võetud meetmed kujutavad endast siseturuga kokkusobimatut riigiabi:
- 10 miljoni euro suurune hüvitis Sardiinia ja mandriosa vahelise kahe täiendava liini teenindamise eest, mis anti 7. augusti 2012. aasta maakonnaseadusega nr 15 ning maksti Saremarile välja kahe osamaksena 6. novembril 2012 ja 3. detsembril 2012;
 - rekapiitalseerimine summas 6 099 961, mille kohta tehti otsus 15. juunil 2012 (millest 824 309,69 eurot maksti välja 11. juulil 2012).
- (301) Reklaami eest tasumine ja kinnituskirjad ei hõlma riigiabi Saremarile.

7.4. KOKKUVÕTE

- (302) Kõnealused abimeetmed ei ole siseturuga kokkusobivad. Itaalia on kõnealust riigiabi andnud ebaseaduslikult, rikkudes Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 108 lõiget 3.
- (303) ELi toimimise lepingu ja Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt võib komisjon juhul, kui ta leiab, et abi ei ole siseturuga kokkusobiv, otsustada, et liikmesriik peab sellise abi andmise lõpetama või seda muutma⁽⁵³⁾. Samuti on Euroopa Kohus korduvalt sedastanud, et riigi kohustus tühistada abi, mida komisjon peab siseturuga kokkusobimatuks, on ette nähtud selleks, et taastada varasem olukord⁽⁵⁴⁾. Sellega seoses on Euroopa Kohus sedastanud, et kõnealune eesmärk on saavutatud, kui abisaaja on ebaseadusliku abina saanud summad tagasi maksnud ja seega loobunud eelistest, mis tal turul konkurentide ees olid, ja on taastatud abi andmisele eelnenud olukord⁽⁵⁵⁾.

⁽⁵³⁾ Kohtuasi C-70/72: komisjon vs. Saksamaa, punkt 13.

⁽⁵⁴⁾ Liidetud kohtuasjad C-278/92, C-279/92 ja C-280/92: Hispaania vs. komisjon, punkt 75.

⁽⁵⁵⁾ Kohtuasi C-75/97: Belgia vs. komisjon, punktid 64–65.

- (304) Kohtupraktika põhjal sätestati nõukogu määruse (EÜ) nr 659/1999⁽⁵⁶⁾ artiklis 14, et „kui ebaseadusliku abi korral tehakse negatiivne otsus, nõuab komisjon, et kõnealune liikmesriik peab võtma kõik vajalikud meetmed, et abisaajalt abi tagasi saada“.
- (305) Seega, arvestades et põhjenduses 300 määratletud meetmeid loetakse ebaseaduslikuks ja siseturuga kokkusobimatuks riigiabiks, tuleb nende abimeetmete juba väljamakstud summa, st 10 824 309,69 eurot tagasi maksta, et taastada enne abi andmist valitsenud olukord.
- (306) Käesolev otsus ei puuduta ega mõjuta muid 2011. ja 2012. aasta otsustes käsitletud ega huvitatud isikute komisjonile esitatud tähelepanekuid kõnealuste otsuste alusel alustatud uurimise käigus,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

1. Riigiabi meetmed, mida Saremarile võimaldati hüvitisena avalike teenuste eest 7. augusti 2012. aasta maakonna-seadusega nr 15 ja Saremari aktsionäride 15. juuni 2012. aasta koosolekul otsustatud kapitalisüstina, on siseturuga kokkusobimatud. Itaalia on kõnealust riigiabi andnud ebaseaduslikult, rikkudes Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 108 lõiget 3.
2. Reklaamitegevuse eest tasumine ja kinnituskirjad ei hõlma riigiabi Saremarile.

Artikkel 2

1. Itaalia nõuab artikli 1 lõikes 1 osutatud siseturuga kokkusobimatu abi abisaajalt tagasi.
2. Tagasinõutavateelt summadelt arvestatakse intressi alates abisaaja käsutusse andmise kuupäevast kuni summade tegeliku tagasisaamiseni.
3. Intressi arvutatakse liitintressina kooskõlas komisjoni määruse (EÜ) nr 794/2004⁽⁵⁷⁾ V peatükiga ja komisjoni määrusega (EÜ) nr 271/2008,⁽⁵⁸⁾ millega muudetakse määrust (EÜ) nr 794/2004.

Artikkel 3

1. Artiklis 1 osutatud abi nõutakse tagasi viivitamata ja tõhusalt.
2. Itaalia tagab käesoleva otsuse rakendamise nelja kuu jooksul pärast otsuse teatavakstegemise kuupäeva.

Artikkel 4

1. Kahe kuu jooksul pärast käesoleva otsuse teatavakstegemist esitab Itaalia järgmise teabe:
 - a) abisaajalt tagasi nõutav kogusumma (põhisumma ja intress);
 - b) käesoleva otsuse täitmiseks juba võetud ja kavandatavate meetmete üksikasjalik kirjeldus;
 - c) dokumendid, mis kinnitavad, et abisaajale on antud korraldus abi tagasi maksta.
2. Itaalia teavitab komisjoni käesoleva otsuse täitmiseks võetud riiklike meetmete rakendamisest, kuni artiklis 1 osutatud kava kohaselt makstud abi on lõplikult tagasi makstud. Itaalia esitab komisjoni taotlusel viivitamata teabe käesoleva otsuse täitmiseks juba võetud ja kavandatavate meetmete kohta. Ta esitab ka üksikasjalikud andmed abisaajalt juba tagasi saadud abisummade ja intressi kohta.

⁽⁵⁶⁾ Komisjoni määrus (EÜ) nr 659/1999, 22. märts 1999, millega rakendatakse nõukogu määrust (EÜ) nr 659/1999, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 108 kohaldamiseks (EÜT L 83, 27.3.1999, lk 1).

⁽⁵⁷⁾ Komisjoni määrus (EÜ) nr 794/2004, 21. aprill 2004, millega rakendatakse nõukogu määrust (EL) 2015/1589, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 108 kohaldamiseks (ELT L 140, 30.4.2004, lk 1).

⁽⁵⁸⁾ Komisjoni määrus (EÜ) nr 271/2008, 30. jaanuar 2008, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 794/2004, millega rakendatakse nõukogu määrust (EÜ) nr 659/1999, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad EÜ asutamislepingu artikli 93 kohaldamiseks (ELT L 82, 25.3.2008, lk 1).

Artikkel 5

Käesolev otsus on adresseeritud Itaalia Vabariigile.

Brüssel, 22. jaanuar 2014

Komisjoni nimel
asepresident
Joaquín ALMUNIA

LISA

Teave antud, tagasimakstava ja juba tagasi makstud riigiabi summade kohta

Abisaaja	Kava alusel antud abi kogusumma ⁽¹⁾	Tagasimakstava abi kogusumma ⁽¹⁾ (põhisumma)	Juba tagasi makstud kogusumma ⁽¹⁾	
			Põhisumma	Tagasimakstav intress

⁽¹⁾ Miljonit kohalikus vääringus.